Kaderbrief 2021 – 2025

18 juni 2020

INHOUD

I. INLEIDING 2
II. ONTWIKKELINGEN 3
III. FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN 9
IV. OMBUIGINGSPROCES 15
V. FINANCIERBAARHEID HUISVESTING VO-SCHOLEN 18
BIJLAGEN 21
Ombuigingsmaatregelen 21
Regelgeving structureel en reëel evenwicht 66

Kaderbrief 2021 - 2025

I. INLEIDING

De kaderbrief is bij uitstek het document om financiële kaders te scheppen voor het eerstvolgende begrotingsjaar en de jaren daaropvolgend. De kaderbrief is dit jaar complex omdat een aantal ontwikkelingen bij elkaar komt:

1. De huidige coronacrisis
2. Een sluitende Begroting 2021
3. Noodzaak tot ombuigen voor een gezond meerjarenperspectief

De afgelopen maanden heeft het college samen met de ambtelijke organisatie hard gewerkt aan de ombuigingen. Ombuigingen gericht op het sluitend maken van de begroting op korte en lange termijn. Het lange termijn proces ombuigingen doorlopen we samen met de gemeenteraad. We betrekken hier ook inwoners en maatschappelijke partners bij als onderdeel van de veranderende rol van de gemeente.

De oorspronkelijke procesinzet was een heel andere dan nu mogelijk is door de invloed van de coronamaatregelen. De focus is – nadat de impact van de maatregelen echt goed tot ons was doorgedrongen – hierdoor gericht op het sluitend maken van de begroting 2021. Een sluitende begroting waarbij we het effect voor de samenleving zo klein mogelijk hebben gehouden. Dit geeft ruimte voor herstel in de nafase van het coronavirus.

Het op deze wijze sluitend maken van de begroting 2021 ging niet gemakkelijk. Een gevolg is dat we meer te maken krijgen met begrotingsrisico's. We moeten ons wel bewust zijn van het feit dat sommige budgetten krapper zijn dan voorheen als we de ombuigingen doorvoeren. De kans op overschrijden wordt groter. Een risico dat we dankzij voldoende weerstandscapaciteit verantwoord achten. Dit zal bij de begroting betrokken worden bij de paragraaf weerstandsvermogen.

Financiële status op hoofdlijnen

In het onderstaande staatje wordt duidelijk dat we een bedrag van € 1,9 miljoen moeten ombuigen in 2021 oplopend naar ruim € 8,0 miljoen in 2025. Voorgestelde ombuigingsvoorstellen zijn opgenomen in hoofdstuk IV.

Meerjarenraming	2021	2022	2023	2024	2025
Meerjarenraming 2021 - 2025	-690.000	-3.070.000	-3.675.000	-3.850.000	-3.850.000
Financiële ontwikkeling	-1.220.000	-1.150.000	-2.180.000	-3.005.000	-4.165.000
Saldo gecorrigeerd	**-1.910.000**	**-4.220.000**	**-5.855.000**	**-6.855.000**	**-8.015.000**
	Tekort	**Tekort**	**Tekort**	**Tekort**	**Tekort**

Proces

Uw raad kan op basis van deze kaderbrief het college richting geven in de uit te werken ambities en u heeft de mogelijkheid uw zienswijze te geven op gewenste budgetaanpassingen. De ontwikkelingen zijn in deze kaderbrief uitgewerkt. De financiële gevolgen resulteren in een geactualiseerd meerjarenbeeld 2021 – 2025. Definitieve besluitvorming over beleidsintensiveringen zal bij behandeling van de begroting 2021 plaatsvinden.

II. ONTWIKKELINGEN

Hierna worden relevante ontwikkelingen toegelicht.

Algemeen

Eind 2019 leek Nederland stabiel. Stabiel voor wat betreft de economische groei en de werkloosheid. Er was sprake van een geringe afvlakking van de groei, maar nog steeds gaven de prognoses mooie cijfers te zien (zeker afgezet tegen de rest van Europa). Begin 2020 is daar een harde kentering in gekomen door het coronavirus en de maatregelen die zijn genomen.

Inflatiecijfer

Een belangrijke pijler voor de economie is de inflatie. De inflatie loopt na een verwachte daling in 2020 de komende jaren op basis van de inschatting van het centraal planbureau bij de meicirculaire 2020 weer licht op naar 1,6% voor 2022 en verder.

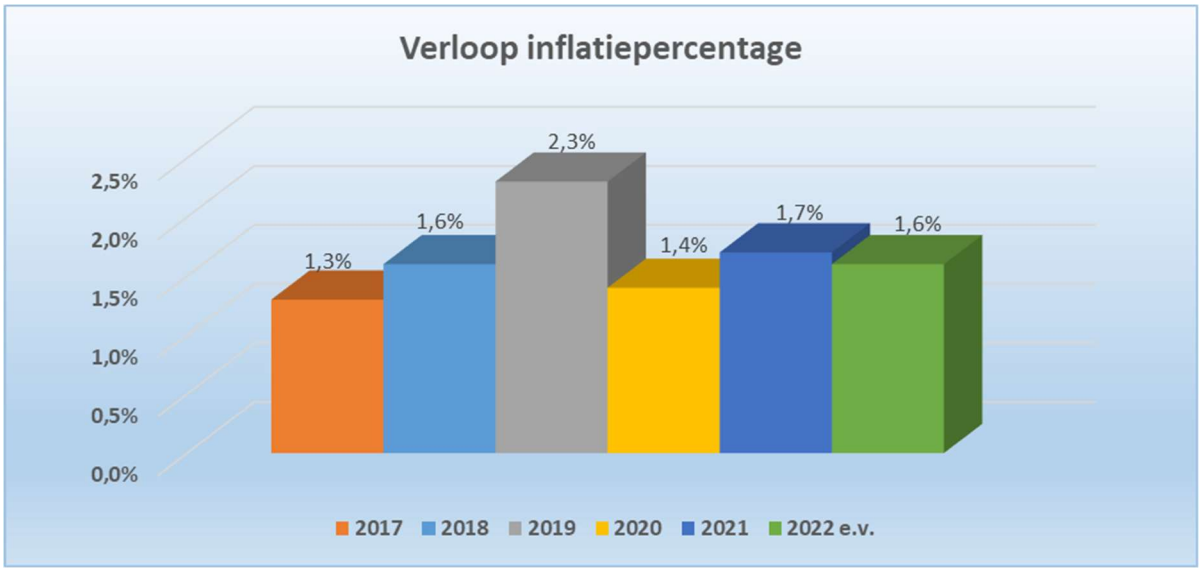

Uitgangspunten loon- en prijsstijging 2021 - 2025

Begrotingspost	2021	2022	2023	2024	2025
Exploitatiebudgetten[1)]	1,7%	1,6%	1,6%	1,6%	1,6%
Loonontwikkeling[2)]	2,8%	2,1%	2,0%	1,7%	1,8%
Verbonden partijen[3)]	n.v.t.	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%

1) Meicirculaire 2020 Consumentenprijsindex (cpi) 2) Meicirculaire 2020 Prijs overheidsconsumptie, beloning medewerkers
3) Gekozen voor een vast percentage i.v.m. verscheidenheid in verbonden partijen

Effecten coronavirus

Het CPB stelt dat eind maart 2020 in feite een deel van de economie abrupt zo goed als stil is gevallen door COVID-19. De Nederlandse economie zal in het eerste en vooral het tweede kwartaal sterk krimpen: met ongeveer 1,5% en 4,5% ten opzichte van het voorgaande kwartaal. Vervolgens kan doordat de beperkingen vanaf juni geleidelijk verder opgeheven worden de economie in de tweede helft van het jaar enigszins herstellen.

Ook lokaal is de impact van het Coronavirus merkbaar. Na de uitbraak van het virus kwamen veel bedrijfsactiviteiten in de gemeente stil te liggen of werden ernstig belemmerd in hun bedrijfsvoering. Wij volgen bij lokaal te nemen maatregelen rijksbeleid en de adviezen van de VNG. Voor individuele ondersteuning heeft het rijk al diverse steunpakketten in het leven geroepen. Het gemeentelijk accountmanagement heeft als centraal aanspreekpunt snel en adequaat gecommuniceerd over landelijke regelingen, informatievoorziening en steunmaatregelen. Daarnaast zijn verhuurders van commercieel vastgoed benaderd met de oproep om ook coulant om te gaan met het innen van huurgelden.

De gemeente draagt hier met lokaal beleid aan bij door waar mogelijk ondernemers, maatschappelijk partners, verenigingen en inwoners te faciliteren in het borgen van hun bedrijfsvoering. Zo kan onder voorwaarden uitstel van betaling worden aangevraagd voor gemeentelijke belastingen, huur en leges en worden contractuele verplichtingen door de gemeente deels of volledig doorbetaald. Bij zowel het doorbetalen van contractuele verplichtingen als bij betalingsuitstel is het uitgangspunt dat samen met partijen gekeken wordt op welke wijze op termijn financiële afwikkeling verantwoord kan plaatsvinden.

Een andere maatregel, genomen voor spreiding van winkelend publiek voor winkels in levensmiddelenzaken, was aanpassing van de winkeltijden. Voor de heropening van horecagelegenheden per 1 juni 2020 is waar mogelijk maatwerk geleverd in de fysieke uitbreiding van de terrassen. Qua capaciteit zijn deze terrassen niet uitgebreid. Hiervoor worden geen extra leges gevraagd. We monitoren deze maatregelen de komende periode goed en komen er bij de begroting bij u op terug als er financiële effecten voorzien zijn in 2021.

Samenleving
Zowel individuele inwoners en ondernemers als groepen uit Papendrecht hebben in deze uitzonderlijke periode initiatieven genomen. In een aantal gevallen is daarbij een beroep gedaan op de gemeente om te helpen dit mogelijk te maken. In veel gevallen lieten de instructies vanuit de veiligheidsregio die initiatieven niet toe, maar het toont opnieuw de veerkracht van onze samenleving. In het komende jaar is onze inzet er op gericht, indien ruimere spelregels dit toestaan, actief uit te nodigen initiatieven te blijven nemen en deze meer te kunnen faciliteren. En ook meer te honoreren. Zodat ook wordt ervaren dat participatie wordt gewaardeerd. De uitgangspunten en inzet hiervoor worden vertaald in het actieprogramma.

Het rijk heeft aangegeven de gemeenten te compenseren voor gemaakte kosten als gevolg van de coronacrisis. Dit is zeker voor de inkomensregelingen (uitvoering via SDD) van groot belang. Naast de diverse regelingen voor ondernemers heeft het rijk nu ook voor de lokale overheid (gemeente, provincies en waterschappen) € 556 miljoen beschikbaar gesteld. Dit om de dienstverlening aan inwoners te borgen. In hoeverre de compensatie voldoende is moet uiteraard nog blijken.

Compensatie sociaal domein
Al eerder zijn gemeenten gecompenseerd voor onder andere het kwijtschelden van huur van sportverenigingen (€ 90 miljoen) en voor het niet innen van het abonnementstarief in de Wmo (€ 18 miljoen). Daarbovenop worden gemeenten nu gecompenseerd voor bepaalde extra uitgaven in het sociaal domein, zoals jeugdzorg en Wmo (voorschot van € 144 miljoen). Voor de extra kosten die gemeenten hebben gemaakt om de noodopvang voor kinderen van ouders met een cruciaal beroep te organiseren, komt een compensatie van € 23 miljoen. Verder wordt de Rijksbijdrage Wet sociale werkvoorziening voor sociale werkbedrijven verhoogd met € 90 miljoen voor de periode 1 maart 2020 tot en met 1 juni 2020.

Compensatie inkomsten
Gemeenten, provincies en waterschappen voelen de financiële gevolgen van de coronacrisis. Zo komt bij gemeenten nauwelijks toeristen- en parkeerbelasting binnen, omdat door de coronamaatregelen in de periode tot 1 juni weinig of zelfs geen bezoekers en toeristen kwamen. Met een bedrag van € 225 miljoen worden gemeenten hiervoor in dit steunpakket tegemoetgekomen.

Compensatie cultuur
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het in stand houden van openbare bibliotheken, muziekscholen, musea, filmhuizen en de lokale informatievoorziening. Het kabinet vindt het belangrijk dat inwoners hiervan gebruik kunnen blijven maken. Daarom komt er compensatie van € 84 miljoen.

Lange termijn compensatie
De komende tijd gebruikt het rijk om samen met de medeoverheden een volledig beeld te krijgen van de financiële gevolgen op korte en lange termijn. Zo lopen nog gesprekken over de veiligheidsregio's en de GGD-en, buurthuizen en het doelgroepenvervoer. Daarnaast spelen de medeoverheden een belangrijke rol in de aanpassingen in de openbare ruimte aan de 1,5 meter afstandsregel.

Ontwikkelingen Sociaal Domein
Net als voorgaande jaren blijft de gemeente geconfronteerd worden met hoge kosten voor uitvoering van onder meer de Participatiewet, Jeugdwet en Wet maatschappelijke ondersteuning. De GR Drechtsteden en GR Dienst Gezondheid en Jeugd heeft daarom taakstellingen in de begroting opgenomen waarmee de oplopende kosten gedempt worden. Een ombuigingsambitie die door de Coronacrisis bemoeilijkt zal worden. Tegelijkertijd zien we ook dat de onderlinge solidariteit en bekostigingssystematieken onder bestuurlijke druk liggen. Dit zal de structurele betaalbaarheid van het sociaal domein verder onder druk zetten. Het blijft daarom zaak om in VNG-verband een beroep op het Rijk te blijven doen voor structurele compensatie van gemeenten.

Niettemin zijn ook op lokaal niveau concrete en stevige acties nodig om voor de korte en lange termijn goede, passende ondersteuning te kunnen blijven bieden aan kwetsbare inwoners van jong tot oud. In dit kader nemen wij onze verantwoordelijkheid en gaan wij samen met maatschappelijke partners verder met de transformatie van het sociaal domein.

Versterken preventie en voorliggend veld
Tijdens de Coronacrisis is zichtbaar geworden dat het sociaal netwerk en de sociale cohesie stevig is in Papendrecht. Over het algemeen is men veerkrachtig, met flexibiliteit en met aandacht voor naasten omgesprongen met de maatregelen als gevolg van de crisis. De veerkracht kwam tot uiting via mooie nieuwe initiatieven om elkaar te helpen. Alle partijen: zorgverleners, gemeentelijke instanties en ook onze inwoners zelf hebben snel geschakeld en goed ingespeeld op alle veranderingen en uitdagingen. Ook zijn (hulp)organisaties breed zichtbaar geweest. De hiervoor genoemde flexibiliteit kwam tot uiting in de snelle omschakeling binnen het gehele sociaal domein.

Los van risico's die samenhangen met de Coronacrisis biedt deze crisis kansen om de transformatie van het sociaal domein verder aan te jagen. Zo willen we de aankomende jaren inzetten op het verder versterken van de veerkracht, de zelfredzaamheid, de preventie, het voorliggend veld en de digitalisering (waaronder EHealth). Dit met als doel zelfredzame en betrokken participerende inwoners, maar nadrukkelijk tegelijkertijd wel oog voor de kwetsbaren in de Papendrechtse samenleving die niet zelfredzaam zijn.

Kwetsbare ouderen
In de participatiefase omtrent de lokale beleidsvisie is gebleken dat het langer thuis wonen van kwetsbaren, met name ouderen, een vraagstuk is in Papendrecht dat breed leeft onder inwoners. Te meer, omdat Papendrecht te maken heeft met een dubbele vergrijzing. Deze toenemende vergrijzing vraagt om een inspanning van gemeentelijke zijde, waarbij vooral de druk op de Wmo zal toenemen. Om te zorgen dat inwoners zelfstandig en leefbaar kunnen blijven wonen geven wij een impuls aan het ouderenbeleid. Dit kan door binnen reguliere budgetten middelen vrij te maken voor pilots en projecten rondom kwetsbare ouderen. Daarnaast blijft er ruimte om ook in 2021 het Odensehuis Papendrecht te subsidiëren.

Jeugdhulp
Rondom Jeugdhulp blijven wij ons inzetten op preventie en het bieden van passende hulp. Om de transformatie in de gewenste richting aan te jagen en meer lokale regie te verkrijgen zijn incidentele budgetten nodig. Onze verwachting hierover is dat wij de benodigde middelen kunnen bekostigen vanuit de reserve Rijksstromen taakmutaties. In de Programmabegroting 2021 zullen wij de benodigde incidentele investeringen specificeren.

Nieuwe wet inburgering
Meer lokale regie wordt ook verwacht met de nieuwe Wet inburgering die hoogstwaarschijnlijk op 1 juli 2021 in werking treedt. Lokaal en regionaal gaan wij ons inspannen om deze nieuwe wet uit te voeren binnen de middelen die wij daarvoor van het Rijk gaan ontvangen.

Huisvesting onderwijs
Het huidige Integraal Huisvestingsplan primair onderwijs loopt tot en met 2022. Eén van de daaruit voortvloeiende huisvestingsaanvragen betreft de uitbreiding van de christelijke basisschool Oranje-Nassau. Op basis van de verordening ontvangt de school een beschikking berekend op basis van de normvergoeding. Onduidelijk is nog of deze normvergoeding toereikend zal zijn. Na beoordeling van het door het schoolbestuur ingediende aanbestedingsdocument wordt het definitieve budget bepaald.

Naast de gewenste uitbreiding van de onderwijshuisvesting wil het schoolbestuur van de Oranje-Nassau school een Integraal Kind Centrum (IKC) onder één dak realiseren. Benodigde financiering kan vanuit de gemeente, onder voorwaarde van een kostendekkende verhuurconstructie met een minimale huurperiode van 20 jaar. De bouw van het IKC verloopt via het schoolbestuur als bouwheer van dit totale bouwtraject. Na de aanbesteding (gezamenlijk met de school) zal het benodigd investeringskrediet definitief bepaald worden.

Over de huisvesting van de VO-scholen zal in 2020 en 2021 meer duidelijkheid komen. Gezien het maatschappelijk belang van dit dossier is in verband met de coronamaatregelen gekozen bestuurlijke behandeling te verschuiven naar de tweede helft van 2020. Hierdoor is het nog niet mogelijk om de financiële impact van deze visie concreet te maken. Wel wordt in hoofdstuk V specifiek aandacht besteed aan de betaalbaarheid van grote investeringen.

Vastgoed
In 2021 verwachten we verdere stappen te zetten met de (her)ontwikkeling van enkele oudere gemeentelijke panden. De benodigde bedragen nemen we op in de desbetreffende herontwikkeling of komen uit het werkbudget binnenstedelijke ontwikkeling. Zodra ontwikkelingen concreet genoeg zijn wordt u hierover geïnformeerd.

Omgevingswet
De inwerkingtreding van de Omgevingswet is met een jaar uitgesteld tot 1 januari 2022. Tot die tijd moet de invoering van de wet vorm krijgen. In 2020 wordt volop gewerkt aan het opstellen van de omgevingsvisie, de integrale toekomstvisie die als basis dient voor de (ruimtelijke)ontwikkeling van Papendrecht. De concept-omgevingsvisie is samen met (keten)partners waterschap, omgevingsdienst en woningcorporatie, het bedrijfsleven en inwoners gemaakt. In het 3e kwartaal van 2020 zal een eerste concept-omgevingsvisie ter besluitvorming worden aangeboden, gevolgd door een inspraakronde. Begin 2021 zal de raad over het definitieve concept een besluit nemen.

Naast het totstandkomingsproces van de omgevingsvisie wordt gewerkt aan het opstellen van een plan van aanpak voor het omgevingsplan. Ook wordt voor een aantal gebieden het opstellen van een omgevingsplan voorbereid. Het omgevingsplan is de opvolger van het bestemmingsplan, maar zal veel meer fysieke regels bevatten die nu in allerlei aparte verordeningen zijn opgenomen. Verder zullen in de periode tot aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet allerlei uit de wet voortvloeiende besluiten worden voorbereid over onder andere participatie, adviesrecht, een adviescommissie ruimtelijke kwaliteit, leges en nadeelcompensatie. Het beschikbare implementatiebudget wordt nog aan deze gewijzigde planning aangepast. Van de structurele financiële effecten kan nu nog geen inschatting worden gemaakt. Zodra daarover meer duidelijkheid is wordt u hierover geïnformeerd.

Transitie naar een duurzame samenleving
De komende jaren ligt er een enorme opgave om Nederland duurzaam te maken. Tegengaan van klimaatverandering, aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering en een overgang naar een circulaire economie zijn hierbij essentieel. Heel Nederland is aan zet. Inhoudelijke afspraken waar ook bedrijfsleven en maatschappelijke partijen verantwoordelijkheid voor dragen, zijn in 2019 vastgelegd in het Klimaatakkoord. Een duurzaam Nederland vereist dus een fundamentele verandering in denken en doen. Als we over verduurzaming spreken, dan hebben we het over een heel scala aan maatregelen. Van aardgasloze wijken en duurzaam opgewekte stroom naar het afbouwen van gebruik van fossiele brandstoffen. Van het klimaatbestendig maken van steden en dorpen, naar het gebruik van circulaire materialen, enzovoorts.

Van decentrale overheden wordt door het Rijk in het kader van het Interbestuurlijk Programma verwacht dat zij een groot deel van de groei van de algemene uitkering ten goede laten komen aan klimaatbeleid en de energietransitie. Bij de besteding van dit geld zullen zij moeten inzetten op het energieneutraal, klimaatbestendig en circulair maken van Nederland.

Papendrecht zet in op de doelstelling om voor 2035 de gebouwde omgeving aardgas-vrij te maken. Om dit te bereiken zullen we ons energieverbruik sterk moeten verminderen en zal alle energie die wij met z'n allen verbruiken duurzaam moeten worden opgewekt, uit hernieuwbare bronnen. Dat betekent een aardgasvrije verwarming van de woningen, duurzaam opgewekte elektriciteit en geen gebruik van fossiele brandstoffen meer.

Met de Regionale Energiestrategie zal de regio Drechtsteden op 1 juli 2021 aan het Rijk een definitief bod doen voor de hoeveelheid duurzame energie die in deze regio zal worden opgewekt. Daarnaast moet de gemeente uiterlijk eind 2021 voor iedere wijk een warmteplan hebben opgesteld waarin het tijdspad wordt opgenomen welke wijk wanneer van het aardgas af gaat. Voor wijken die voor 2030 aan de beurt zijn, wordt aangegeven wat de duurzame energiealternatieven zijn.

Onze verbonden partijen Stedin en HVC gaan ook een bijdrage leveren aan de energietransitie. Beide partijen zullen de komende jaren flink investeren om hun netwerken geschikt te maken, te houden en waar nodig uit te breiden. Stedin heeft aangekondigd op termijn met een vermogensvraag te komen richting aandeelhouders. Er is een forse kapitaalinjectie nodig om deze transitie mogelijk te maken. HVC heeft voor haar investering in het warmtenet binnen het volume van gemeentegarantie ook extra vermogen aangetrokken.

Daarnaast is het beleid van de gemeente gericht op projecten om energie te besparen. Zo worden er diverse duurzame buurtacties gefaciliteerd, waarbij inwoners kunnen deelnemen aan collectieve inkooptrajecten voor energiebesparende maatregelen aan de woning. Ook is RRE-subsidie toegekend vanuit het Rijk voor het stimuleren van kleine energiebesparende maatregelen in koopwoningen.

De eigen voorbeeldrol neemt de gemeente serieus. Het streven is om in 2030 een klimaatneutrale gemeentelijke organisatie te zijn. Op het gebied van klimaatbestendig handelen heeft de gemeente al goede stappen gezet door het opnemen van eisen (voor het vasthouden van regenwater op de plek waar het valt) in het vernieuwde GRP en door klimaatbestendig inrichten van de openbare ruimte als uitgangspunt te nemen bij reconstructies en door veel energie te steken in het activeren van een netwerk van betrokken inwoners en partijen uit de samenleving die bij willen dragen aan het vergroenen van Papendrecht.

Haalbaarheidsonderzoek verkabeling 150 kV hoogspanningsverbindingen
Het te houden haalbaarheidsonderzoek voor verkabeling is vooralsnog niet uitgevoerd. Toegezegd is in 2020 hiervoor een voorstel te doen aan uw raad. De onderzoekskosten voor de haalbaarheidsstudie worden geschat op € 80.000 tot € 100.000. Daarnaast heeft de provincie Zuid-Holland ons inmiddels bericht dat zij niet zal bijdragen aan de kosten van de verkabeling. De eigen bijdrage van de gemeente aan een toekomstige verkabeling blijft dus maximaal € 6 miljoen. Gelet op de huidige financiële situatie van de gemeente en gelet op de interne prioritering van dossiers zullen wij dit onderzoek daarom niet in 2020 en/of 2021 uitvoeren.

Optimalisatie 380 kV hoogspanningsverbinding Krimpen-Crayestein
De kosten van de optimalisatie van deze verbinding worden geraamd op maximaal € 300.000. De gemeenten Molenlanden, Sliedrecht en Krimpenerwaard profiteren ook van deze maatregel maar uit overleg is inmiddels gebleken dat genoemde gemeenten niet willen bijdragen aan de kosten. Samen met deze gemeenten is wel een lobby gestart om TenneT te bewegen de kosten van de optimalisatie te betalen. Gelet op de huidige financiële situatie van de gemeente zullen wij de kosten van de optimalisatie niet begroten.

Bodembescherming
Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet zal een groot deel van de taken in het kader van de Wet bodembescherming overgaan van de provincie naar de gemeente. Vanuit het gemeentefonds zal worden bijgedragen aan de kosten hiervan. Deze taken worden momenteel al door de OZHZ uitgevoerd namens de provincie. Het is nog allerminst zeker of kosten hiervan vanuit het gemeentefonds volledig zullen worden vergoed. Dit zou kunnen betekenen dat aanvullende bijdragen vanuit de gemeente nodig zijn wanneer hetzelfde niveau van vergunningverlening, toezicht en handhaving wordt gehandhaafd. Eventuele extra uitgaven hiervoor zijn niet opgenomen in de ontwerpbegroting OZHZ 2021.

Organisatieontwikkeling
Van 2016 tot begin 2019 is vooral gewerkt aan de cultuur van de organisatie. In 2019 is daarna op basis van externe onderzoeken besloten tot een structuurwijziging waar met name in de tweede helft van 2019 hard aan is gewerkt. Zo zijn MT-leden, teamleiders en medewerkers geplaatst in een functie in de nieuwe structuur. Vacante vacatures van teamleiders zijn ingevuld.

De teamleiders hebben veel energie gericht op de teamindeling en het finetunen van de teams. Teamleiders hebben een teamopdracht geformuleerd en hebben waar mogelijk een teamplan geschreven. We zitten nu in de fase van finetuning van de taken op basis van overleg tussen teams en teamleiders. De tweede helft van 2020 zal daarnaast met name gericht worden op het leiderschapsprogramma en het werken in programma's en projecten.

Op concernniveau is mede op basis van de uitkomsten van assessments die alle leidinggevenden hebben gemaakt gewerkt aan een leiderschapsprogramma. Intussen is met name in 2019 de gewenste mobiliteit op gang gekomen en zijn veel vacatures ontstaan (en ingevuld).

Het ombuigingsproces heeft deels verstorend gewerkt op het verder werken aan de organisatieontwikkeling. Het ombuigingsproces kost veel tijd en energie en beperkt deels de ambities (hetgeen vooral merkbaar zal zijn in de jaren 2022 en volgende jaren). Vanaf begin maart 2020 is de coronacrisis voor het uitrollen van het programma organisatieontwikkeling spelbreker geworden.

Een conclusie die nu al getrokken kan worden is dat in 2020 de beschikbare gelden voor organisatieontwikkeling slechts ten dele zullen worden gebruikt. De belangrijkste oorzaken hiervoor zijn de vele vacatures, het proces ombuigingen en de coronacrisis met bijbehorende maatregelen.

Verkoopopbrengst aandeel Eneco NV
Met de verkoop van het gemeentelijk aandeel in Eneco heeft de gemeente in 2020 ruim € 27 miljoen aan financiële middelen ontvangen. Deze opbrengst is toegevoegd aan de algemene reserve. De raad heeft verzocht in de kaderbrief een bestedingskader op te nemen. Voorgesteld wordt om in de begroting 2021 een overzicht van bestedingsdoelen op te nemen. Hierbij kan gedacht worden aan (gedeeltelijke) bekostiging van investeringen, zoals verduurzaming vastgoed, huisvesting onderwijs of knelpunten openbare ruimte. Naast het gedeeltelijk afdekken van investeringen kan juist ook gedacht worden aan toevoegen van extra kwaliteit aan bijvoorbeeld ruimtelijke plannen. Ook is het mogelijk om tijdelijk intensiveringen te doen in beleid of de middelen in te zetten voor lastenverlichting (tijdelijk of structureel). Het college zal deze doelen bij begroting prioriteren en wanneer plannen concreet genoeg zijn wordt met een concreet voorstel de inzet van Enecogelden aan u voorgelegd. Het wel of niet vormen van een specifieke reserve opbrengst Eneco is aan uw raad. Voor deze voorgestelde werkwijze is dat niet persé nodig.

Deze werkwijze kan naast de Enecogelden eventueel ook worden toegepast op het totaal vrij besteedbare deel van de algemene reserve. Twee keer paar jaar wordt in de paragraaf weerstandsvermogen bij jaarrekening en begroting het gemeentelijk risicoprofiel geactualiseerd en afgezet tegen de algemene reserve. Het aandeel van de algemene reserve dat niet nodig is ter afdekking van risico's is in principe vrij besteedbaar. Door deze jaarlijkse actualisatie kan bij de kaderbrief of begroting door uw raad bepaald worden of aanwending van de reserve voor één van de bestedingsdoelen verantwoord en gewenst is. Het college kan vervolgens voorstellen concreet uit gaan werken en indien haalbaar al meenemen in de begroting van het volgend jaar.

III. FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

In dit hoofdstuk zijn verwachte ontwikkelingen financieel vertaald. Niet alles wat op ons afkomt is direct beïnvloedbaar. Hierbij kan gedacht worden aan eerdere besluitvorming, areaaluitbreiding, bijdragen verbonden partijen en financiële gevolgen van het rijksbeleid. Daarnaast kan beleidsintensivering ook om extra middelen vragen. In deze kaderbrief zijn, gezien de financiële positie en de onduidelijkheid rondom het effect van de conronamaatregelen, geen beleidsintensiveringen opgenomen waarvoor geen dekking beschikbaar was. Gekozen is vooralsnog uit te gaan van staand beleid. In onderstaande tabel is een overzicht van de bijstelling als gevolg van autonome ontwikkelingen opgenomen. Onder de tabel worden deze toegelicht.

Financiële ontwikkeling	2021	2022	2023	2024	2025
Ondermijning (Raad jan '20)	€ -60.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Grid-accounts raadsleden	€ -10.000	€ -10.000	€ -10.000	€ -10.000	€ -10.000
Concept begroting 2021 VR ZHZ	€ -10.000	€ -25.000	€ -35.000	€ -35.000	€ -85.000
Concept begroting 2021 GRD (excl. SDD)	€ -140.000	€ -200.000	€ -290.000	€ -300.000	€ -410.000
Degeneratiekosten openbare ruimte	€ -50.000	€ -50.000	€ -50.000	€ -50.000	€ -50.000
Transformatie uitvoeringsagenda Jeugdhulp	€ -170.000	€ -100.000	€ -50.000	€ -	€ -
Inzet reserve rijksstromen taakmutaties	€ 170.000	€ 100.000	€ 50.000	€ -	€ -
Transformatie Beschermd wonen (o.a. GGZ)	€ -110.000	€ -5.000	€ -5.000	€ -5.000	€ -5.000
Voordeel Beschermd wonen	€ 110.000	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Lokaal minimabeleid	€ -	€ -15.000	€ -15.000	€ -15.000	€ -15.000
Concept begroting 2021 DG&J	€ -30.000	€ -40.000	€ -50.000	€ -60.000	€ -100.000
Concept begroting 2021 Soj	€ 220.000	€ -130.000	€ -150.000	€ -120.000	€ -270.000
Stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg'	€ -	€ 550.000	€ 550.000	€ 550.000	€ 550.000
Concept begroting 2021 SDD	€ -130.000	€ -480.000	€ -820.000	€ -1.230.000	€ -1.975.000
Correctie nog in te vullen taakstelling SDD	€ -75.000	€ -75.000	€ -75.000	€ -75.000	€ -75.000
Concept begroting 2021 Drechtwerk	€ 60.000	€ 60.000	€ 40.000	€ -10.000	€ -20.000
Kosten- en volumeontwikkeling sociaal domein	€ -780.000	€ -1.070.000	€ -1.100.000	€ -1.190.000	€ -1.590.000
Kostenontwikkeling leerlingenvervoer	€ -20.000	€ -20.000	€ -20.000	€ -20.000	€ -20.000
Inzet stelpost inflatie ter dekking leerlingenvervoer	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Verhuiskosten definitieve locatie bibliotheek	€ -45.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Belastingen gemeentelijk vastgoed	€ -50.000	€ -50.000	€ -50.000	€ -50.000	€ -50.000
Concept begroting 2021 ODZHZ	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Nieuwe taken wetgeving BGT	€ -35.000	€ -35.000	€ -35.000	€ -35.000	€ -35.000
Rente grondexploitatie MPG 2020	€ -90.000	€ 215.000	€ -20.000	€ -	€ -
Winstwaarschuwing Stedin	€ -175.000	€ -175.000	P.M.	P.M.	P.M.
Inflatiecorrectie OZB	€ 10.000	€ 20.000	€ 30.000	€ 130.000	€ 230.000
Verzekeringspremies	€ -100.000	€ -100.000	€ -100.000	€ -100.000	€ -100.000
Stelpost prijsontwikkeling	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -270.000
Stelpost loonontwikkeling	€ -70.000	€ -70.000	€ -90.000	€ -60.000	€ -330.000
Meicirculaire Gemeentefonds	€ 340.000	€ 600.000	€ 170.000	€ -250.000	€ 700.000
Herverdeeleffect gemeentefonds	€ -	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Kapitaallasten investeringsprogramma	€ -	€ -65.000	€ -75.000	€ -90.000	€ -255.000
Totaal	**€ -1.220.000**	**€ -1.150.000**	**€ -2.180.000**	**€ -3.005.000**	**€ -4.165.000**

Budget Ondermijning

In januari 2020 heeft de raad het Plan van aanpak Ondermijning 2020 -2021 vastgesteld. In de begroting was geen rekening gehouden met het bijbehorende jaarlijks budget van € 60.000.

Grid-accounts raadsleden

Vanuit informatieveiligheid is het gebruik van privé mail niet verantwoord. Dit kan worden opgelost door ook voor raadsleden Grid-accounts aan te maken. Jaarlijkse kosten € 10.000.

Conceptbegroting 2021 VR ZHZ

Op basis van de conceptbegroting 2021 stijgt de gemeentelijke bijdrage aan de veiligheidsregio met € 10.000 in 2021 oplopend naar € 85.000 in 2025. In 2025 is hierin de jaarlijkse ophoging van de stelpost inflatie van € 50.000 meegenomen.

Conceptbegroting 2021 GR Drechtsteden (exclusief SDD)

Op basis van de begroting 2021 wordt rekening gehouden met een hogere bijdrage aan de GRD. Dit betreft met name de toegenomen kosten van WOZ-bezwaren bij de gemeentelijke belastingdienst en vanaf 2022 een hogere inflatiecorrectie dan waarmee in de begroting 2020 rekening was gehouden.

Degeneratie openbare ruimte

Mede door de verdere digitalisering, energietransitie en noodzakelijke vervanging worden veel kabels en leidingen aangebracht in gemeentegrond. Naast leges voor de aanleg ontvangt de gemeente hiervoor ook een vergoeding voor ontstane schade aan de openbare ruimte. De zogenaamde degeneratievergoeding.

Tot nu toe werd deze vergoeding niet specifiek voor schadeherstel geoormerkt, maar werd dit herstel vanuit bestaande budgetten bekostigd. Dit is door de toename van het aantal ingravingen financieel niet meer houdbaar. De geraamde degeneratievergoeding wordt verhoogd met € 50.000 naar € 100.000. Deze middelen worden vanaf 2021 nu ook uitsluitend aan schadeherstel besteed. Het onderhoudsbudget is hierop aangepast. Schadeherstel wordt hiermee volledig bekostigd vanuit ontvangen degeneratievergoeding. Voor het begrotingssaldo echter wel een nadeel, omdat de oorspronkelijk geraamde vergoeding (€ 50.000) nu ook specifiek voor dit doel wordt geoormerkt.

Transformatie uitvoeringsagenda Jeugdhulp
Besloten is dat jeugdhulp meer naar de "voorkant" moet. De rol van de gemeente en maatschappelijke partners wordt hierdoor groter. Uiteindelijk moeten met deze directe benadering de totale kosten voor de jeugdzorg af gaan nemen. De gemeentelijke kosten kunnen gedekt worden uit de mede daarvoor bestemde reserve rijksstromen taakmutaties.

Transformatie Beschermd wonen en opvang (o.a. GGZ)
Met Beschermd Wonen blijven wij ons inzetten voor een transformatie naar een zogenaamd beschermd thuis voor de kwetsbare doelgroep. Om dit te realiseren zullen wij de lokale aanpak die gericht is op deze doelgroep verder ontwikkelen met een pilot. De ontwikkeling is gericht op de volgende deelterreinen:

- beweging Thuis in de Wijk waarbij mensen met GGZ-problematiek zo veel mogelijk in hun eigen wijk worden opgevangen in plaats van opname in een instelling voor Beschermd Wonen
- de regionale visie van Opvang naar Wonen die inzet op preventie en lokale ondersteuning o.a. gericht op het voorkomen dat inwoners dakloos worden
- de toename van de problematiek met betrekking tot Personen met Verward Gedrag (PVG)
- de uitkomsten van een, door ZonMW gesubsidieerd, onderzoek naar een sluitende aanpak van PVG binnen Papendrecht waarbij o.a. naar voren is gekomen dat de huidige inzet van de GGZ binnen Sterk Papendrecht gericht is op ondersteuning van Sterk Papendrecht voor wat betreft GGZ-problematiek (consultatie en begeleiding professionals sociaal team) maar onvoldoende is om zelf actief op te treden (bijv. in de rol van Wijk GGZ/Wijk GGD)

De verwachting is dat hiervoor € 100.000 nodig is. Op basis van monitoring kan bezien worden of een structurele invulling wenselijk is. Daarnaast komen door wetwijziging komen extra taken naar de gemeente toe. De kosten worden geraamd op € 10.000 in 2021. Vanaf 2022 is gerekend met € 5.000. De benodigde investering in 2021 gaan wij bekostigen vanuit verwachte lagere kosten op het terrein van Beschermd Wonen. Door uitstel van de herverdeling van rijksmiddelen met één jaar wordt ook voor 2021, evenals in voorgaande jaren, rekening gehouden met een incidenteel voordeel. Vooralsnog wordt dit geschat op € 110.000. Valt dit lager uit dan wordt het budget voor de transformatie naar beneden bijgesteld. Komen meer middelen terug, dan wordt voorgesteld om dit incidenteel in te zetten op aanpalende deelterreinen van het sociaal domein. Dit om de transformatie van het sociaal domein verder aan te jagen en toekomstbestendig te maken. Dit vraagt uiteraard om concretisering richting de programmabegroting.

Lokaal minimabeleid
We blijven ons inzetten voor lokale ondersteuning op het gebied van minima en schuldhulp. Om de ondersteuning van de Voedselbank en Schuldhulpmaatje structureel te borgen is hiervoor een bedrag van € 15.000 benodigd vanaf 2022 en verder.

Conceptbegroting 2021 Dienst Gezondheid en Jeugd ZHZ
Op basis van de conceptbegroting 2021 stijgt de gemeentelijke bijdrage aan de dienst met € 30.000 in 2021 oplopend naar € 100.000 in 2025. In 2025 is de jaarlijkse ophoging van de stelpost inflatie van € 35.000 hierin meegenomen.

Conceptbegroting 2021 Soj
In de begroting 2021 is een aantal scenario's geschetst van de ontwikkeling van gemeentelijke bijdragen aan de Soj. Drechtsteden breed wordt uitgegaan van de begroting Soj op basis van het financieel kader. Het ingroeimodel voor het loslaten van solidariteit is hierin meegenomen. Rekening is gehouden met een lagere bijdrage in 2021 van € 220.000. Vanaf 2022 is ten opzichte van de huidige begroting een hogere bijdrage nodig, oplopend naar € 270.000 in 2025. In 2025 is hierin wel de jaarlijkse ophoging van de stelpost inflatie meegenomen van € 150.000.

Stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg'
De provincie heeft aangegeven dat vanaf 2022 een stelpost voor hogere rijksbijdrage geraamd mag worden in afwachting op de 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg. Deze raming kan gebaseerd worden op het aandeel in de extra middelen jeugdzorg in 2021 van € 300 miljoen. Het aandeel van Papendrecht hierin is circa € 550.000. In de begroting 2020 was nog geen rekening gehouden met deze extra opbrengst. Deze opbrengst kan gezien worden als tegenhanger van de volumeontwikkeling in de jeugdzorg in 2022 en latere jaren (zie ook stelpost volumeontwikkeling Sociaal domein).

Conceptbegroting 2021 SDD
De verwachting is dat ondanks voorliggende voorstellen om kosten te beperken de gemeentelijke bijdrage aan de SDD zal stijgen met € 130.000 in 2021 oplopend naar bijna € 2,0 miljoen in 2025. De verwachte hogere bijdrage van BUIG van € 250.000 is hierin meegenomen. Hierbij is geen rekening gehouden met voordelige effecten van beleidsmaatregelen in het sociaal domein en de effecten van COVID-19. In 2025 is de jaarlijkse ophoging van de stelpost inflatie opgenomen van € 420.000.

Correctie nog in te vullen taakstelling SDD
Van de taakstelling op de SDD van € 2,9 miljoen is € 2 miljoen concreet ingevuld. In lijn met het gemeentelijk beleid is gekozen een stelpost op te voeren als tegenhanger van het deel van de taakstelling dat nog niet concreet genoeg is ingevuld.

Conceptbegroting 2021 Drechtwerk
Op basis van de conceptbegroting 2021 daalt de gemeentelijke bijdrage met € 60.000 in 2021 en 2022, € 40.000 in 2023. Vanaf 2024 wordt weer een toename verwacht. In 2025 is de jaarlijkse ophoging met € 10.000 van de stelpost inflatie meegenomen.

Stelpost volumeontwikkeling sociaal domein
De voorspelbaarheid van volumeontwikkelingen met bijbehorende budgetten wordt naar mate we verder in de tijd komen kleiner. Ook het financieel effect van COVID-19 op het sociaal domein is nog onduidelijk. Daarom is net als vorig jaar gekozen een stelpost voor volumeontwikkeling op te nemen. Voor de SDD is gerekend met een groei van € 350.000 in 2021 oplopend naar € 1.880.000 in 2025. In de begroting 2020 is gerekend met een toename van € 300.000 in 2022 oplopend naar € 900.000 in 2024 en 2025. Per saldo wordt de geraamde volumeontwikkeling uiteindelijk met € 980.000 opgehoogd in 2025.

Bij de Soj is gerekend met een groei in 2021 van € 430.000 en vanaf 2022 is een stelpost van ruim € 600.000 geraamd. In de begroting 2020 was voor deze jaren geen stelpost opgenomen (zie ook Stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg'). Ook in de paragraaf weerstandsvermogen zal bij bepaling van het risicoprofiel, gezien de onvoorspelbaarheid, een risicopost voor volumeontwikkeling in het sociaal domein worden opgenomen.

Leerlingenvervoer
De kosten voor leerlingenvervoer worden jaarlijks geïndexeerd op basis van de NEA-index. Voor 2020 op basis van deze index een correctie van bijna 7%. Dit wordt verrekend met de algemene stelpost inflatie 2020.

Verhuiskosten definitieve huisvesting bibliotheek
De bibliotheek is in afwachting van de oplevering van de definitieve locatie tussentijds verhuisd naar de huidige locatie aan Den Briel. Onderdeel van de herhuisvestingsafspraken met de Bibliotheek AanZet is dat de kosten van de tweede (extra) verhuizing worden vergoed. De verwachting is dat de bibliotheek in 2021 zal verhuizen.

Belastingen gemeentelijk vastgoed
Op basis van uitgaven uit voorgaande jaren is bijstellen van geraamde budgetten voor belastingen noodzakelijk. Totaal is rekening gehouden met een structurele toename van te betalen belastingen € 50.000.

Conceptbegroting 2021 OZHZ
Op basis van de conceptbegroting 2021 stijgt de gemeentelijke bijdrage aan de omgevingsdienst met € 15.000. Gekozen is deze toename te dekken uit bestaande middelen voor milieu en duurzaamheid.

Nieuwe taken wet BGT
Wettelijk zijn extra taken aan de gemeente toegewezen aangaande geo-informatie en BGT. Binnen het team is hiervoor onvoldoende capaciteit. Daar komt bij dat het team qua bezetting kwetsbaar is door veel éénpitters. Uitbreiding is nodig om aan de wettelijke plicht te voldoen. Totaal is rekening gehouden met een structurele toename van € 35.000.

Rente grondexploitaties
Jaarlijks worden bij de jaarrekening de grondexploitatieberekeningen geactualiseerd. Hierbij wordt naast de juistheid van de ramingen ook gekeken naar de fasering. De verwachting is, dat zowel het centrumplan als Land van Matena langer zullen doorlopen. De rentetoerekening is hierop aangepast.

Winstwaarschuwing Stedin
Stedin wordt geconfronteerd met hogere kosten/doorbelasting van Tennet. Kosten die wettelijk gezien na twee jaar pas mogen worden doorberekend in de tarieven. Vooralsnog wordt rekening gehouden met een verlaging van het dividend met € 175.000 naar € 75.000 in 2021 en 2022. Vanaf 2023 wordt vooralsnog uitgegaan dat met aanpassing van tarieven de winst weer op het oude niveau terugkomt.

Inflatiecorrectie onroerendzaakbelasting (OZB)
Jaarlijks wordt de ozb-opbrengst net zoals de kosten gecorrigeerd voor inflatie. Een bijstelling van € 10.000 in 2021 oplopend naar € 230.000 in 2025. De toename vanaf 2024 betreft de volledige jaarlijks inflatiecorrectie, die in de begroting 2024 nog niet was meegenomen.

Verzekeringspremies
In 2019 zijn de verzekeringspremies flink toegenomen. De begroting wordt hiervoor structureel verhoogd. De stelpost inflatie 2020 is onvoldoende groot deze toename op te vangen.

Stelpost prijsontwikkeling
In de begroting is met stelposten rekening gehouden met verwachte prijsstijgingen. In de begroting 2020 is de stelpost inflatie berekend op basis van 1,6%. Dit percentage wordt op basis van de meicirculaire 2020 voor 2022 en latere jaren niet aangepast. Wel is voor 2025 de jaarlijkse ophoging van de stelpost met € 270.000 opgenomen.

Stelpost loonontwikkeling
De salarisraming wordt vanaf 2021 aangepast aan de verwachte loonontwikkeling. In de begroting 2020 is gerekend met een cao-correctie van 2%. Uit de meicirculaire 2002 blijkt dat dit percentage moet worden bijgesteld. De cao-correctie zal fluctueren van 2,8% in 2021 naar 1,8% in 2025. Daarnaast is in 2025 de jaarlijkse ophoging van de stelpost van € 265.000 meegenomen.

Meicirculaire 2020 Gemeentefonds
De belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente is het gemeentefonds. De grootte hiervan wordt jaarlijks aangepast aan de uitgaven van het rijk. Deze schommelingen zorgen zeker in deze onzekere tijden voor onrust. Daarom is in overleg met de VNG besloten voor de jaren 2020 en 2021 uit te gaan van de uitgavenniveaus zoals deze vorige maand bij de Voorjaarsnota zijn afgesproken. Dit voorkomt schommelingen en geeft gewenste zekerheid. De Meicirculaire is eind mei ontvangen. Ten opzichte van de begroting 2020 een positieve bijstelling die na 2021 nog oploopt om daarna langzaam om te slaan in een verwacht nadeel voor 2024. De positieve bijstelling in 2025 wordt net zoals bij de uitgaven veroorzaakt door de jaarlijkse bijstelling voor loon en prijsstijging.

Herverdeeleffect gemeentefonds
De herverdeling van het gemeentefonds is mede door ongewenste herverdeeleffecten tussen kleine en grote gemeenten uitgesteld naar 2022. Eind 2021 zal hier meer over bekend worden. De verwachting is dat met name kleinere gemeenten een fors nadeel kunnen ondervinden. Omdat het effect op Papendrecht nog niet concreet genoeg is kiezen wij er vooralsnog voor dit als risico op te nemen.

Kapitaallasten investeringskredieten
De kapitaallasten zijn aangepast op het geactualiseerde investeringsprogramma.

Bijstelling investeringsprogramma 2021 - 2025
Naast financiële bijstelling van de exploitatie is ook het investeringsprogramma geactualiseerd. De mutaties worden onder onderstaande tabel toegelicht.

Investeringskredieten	2021	2022	2023	2024	2025
Krediet sportveld VV Drechtstreek 2021	€ 535.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Verleggen De Overtoom 2021	€ 300.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Vervangingskredieten					
Krediet vervanging straatmeubilair (jaarlijks vanaf 2021)	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000
Krediet vervanging speeltoestellen (jaarlijksvanaf 2021)	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000
Krediet vervanging openbare verlichting (jaarlijks vanaf 2023)	€ -	€ -	€ 90.000	€ 90.000	€ 90.000
Krediet vervangen pompen sportcentrum 2024	€ -	€ -	€ -	€ 70.000	€ -
Krediet vervanging installaties theater 2024	€ -	€ -	€ -	€ 110.000	€ -
Krediet vervanging bomen en heesters (jaarlijks)	€ -	€ -	€ -	€ 215.000	€ 215.000
Krediet vervangen installaties sportcentrum 2025	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 45.000
Krediet Damwand Kooijhaven 2024	€ -	€ -	€ -	€ 2.500.000	€ -
Totaal budgetclaims	**€ 930.000**	**€ 95.000**	**€ 185.000**	**€ 3.080.000**	**€ 445.000**

Krediet sportveld VV Drechtstreek 2021 (éénmalig € 535.000)
Een sportveld in sportpark Oostpolder is aan vervanging toe. De gemeente heeft onderzocht of kengetallen van de KNVB en het ledenaantal van VV Drechtstreek vervanging van dit veld rechtvaardigt. De bevindingen uit dit onderzoek ondersteunen de aanleg. Een deel van de kosten wordt doorberekend aan de vereniging.

Verleggen De Overtoom 2021 (éénmalig € 300.000)
Besloten is de Overtoom te verleggen in oostelijke richting. Deze weg vormt de aansluiting tussen de Veerweg en Bosch en is qua wegstructuur niet ideaal. Met name de "slinger" ter hoogte van de Boomgaardstraat zorgt voor gevaarlijk situaties.

Vervangingsinvesteringen

Krediet vervanging straatmeubilair (jaarlijks € 35.000)
In de begroting is geen rekening gehouden met vervanging van straatmeubilair. Het meubilair is technisch afgeschreven en zal de komende jaren vervangen moeten worden.

Krediet vervanging speeltoestellen (jaarlijks € 60.000)
In de begroting is onvoldoende rekening gehouden met vervanging van speeltoestellen. Ophoging van jaarlijkse investeringsbudgetten is nodig om het huidige bestand te kunnen handhaven.

Krediet vervanging openbare verlichting (jaarlijks € 90.000)
In de begroting is geen rekening gehouden met vervanging van openbare verlichting. De verlichting is technisch afgeschreven en zal de komende jaren vervangen moeten worden.

Krediet vervangen pompen sportcentrum 2024 (éénmalig € 70.000)
Het meerjarig onderhoudsplan van het sportcentrum is geactualiseerd. Op basis van dit meerjarig onderhoudsplan is vervanging van diverse pompen in 2024 noodzakelijk.

Krediet vervanging installaties theater 2024 (éénmalig € 110.000)
Het meerjarig onderhoudsplan van het theater is geactualiseerd. Op basis van dit meerjarig onderhoudsplan is vervanging van diverse installaties in 2024 noodzakelijk.
Krediet vervanging bomen en heesters (jaarlijks € 215.000)
In de begroting is geen rekening gehouden met vervanging van bomen en heesters. Om bestaande groenposities in stand te houden is vanaf 2024 hiervoor jaarlijks € 215.000 nodig.

Krediet Damwand Kooijhaven (eenmalig € 2.500.000)
De Damwand aan de Kooijhaven is aan vervanging toe. In 2019 heeft levensduur verlengend onderhoud plaatsgevonden maar vervangen is op termijn onvermijdelijk.

Krediet vervanging installaties sportcentrum 2025 (éénmalig € 45.000)
Het meerjarig onderhoudsplan van het sportcentrum is geactualiseerd. Op basis van dit meerjarig onderhoudsplan is vervanging van diverse installaties in 2025 noodzakelijk.

Risico's
Er zijn ontwikkelingen die voor de gemeente risicovol zijn. Zo wordt vanaf 2022 de verdeling van het gemeentefonds volledig herzien en wordt het verdeelmodel Beschermd wonen en jeugd ook aangepast. Ook de impact van de omgevingswet op diverse onderdelen van de organisatie en verbonden partijen is nog onduidelijk. Dit allemaal nog los van volumeontwikkeling in het sociaal domein en de structurele gevolgen van het coronavirus voor Nederland. Deze ontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd en betrokken bij de paragraaf weerstandvermogen in de begroting.

IV. OMBUIGINGSPROCES

Scenario's proces ombuigingen (vooral uitwerking ombuigingsscenario 2021):
Ons dagelijks leven is opeens ingrijpend gewijzigd door de gevolgen van het coronavirus. We moeten adaptief zijn en ons aanpassen aan de nieuwe realiteit. Dat geldt ook voor de ombuigingen. Niet zo levensbedreigend, maar ook hier is aanpassing aan de nieuwe realiteit relevant. Het ombuigingsproces was zorgvuldig uitgelijnd via de opbouw van informeren naar bespreking scenario's en het kiezen van ombuigingsvoorstellen. Dit proces wordt nu anders doorlopen. Wij denken dat de meest realistische weg, die het bestuurlijk proces het minst verandert (door uitstel van complexere keuzes), gevonden kan worden in het op basis van veel techniek sluitend maken van de begroting 2021. Wij noemen dit gemakshalve scenario 2021.

Denklijn
Besturen is kiezen. Ook in het scenario 2021 moeten keuzes gemaakt worden. Uiteraard voeren we de wettelijke taken uit op een adequaat kwaliteitsniveau. Dat staat niet ter discussie. Bij de uitvoering van de overige taken maken we keuzes. Dan gaat het erom of en in welke mate wij niet wettelijke taken uitvoeren. Besturen is ook het aanbrengen van (beleids)accenten. De ombuigingsmaatregelen in scenario 2021 raken uiteraard die (beleids)accenten, maar vragen niet om een fundamenteel andere koers. We denken zelfs dat scenario 2021 kan worden doorgevoerd met beperkte of geen effecten op de kwaliteit van de dienstverlening.

Varianten
De ombuigingen om te komen tot een sluitende begroting 2021 zijn verdeeld in drie varianten. De basisvariant, de basis + variant en de basis ++ variant. Deze varianten worden op hoofdlijnen uitgewerkt en de informatie wordt gecomprimeerd weergegeven. In alle varianten is het uitgangspunt bij de keuze voor ombuigingen geweest dat deze zo min mogelijk in de samenleving merkbaar zijn. Alle ombuigingsvoorstellen zijn ingedeeld in categorieën, die ook in de tabellen zichtbaar zijn.

De basisvariant

Totalen per indelingscategorie (de basis)	**2021**	
Verbonden partijen		PM
Subsidies	€	-
Economie	€	10.000
Beheer openbare ruimte	€	85.000
Zorg voor kwetsbaren	€	15.000
Cultuur	€	-
Sport	€	-
Lokale lasten	€	40.000
Overhead/ organisatie	€	254.000
Inkomsten verhogen	€	10.000
Financieel technisch	€	1.258.000
Totaal	**€**	**1.672.000**

Bij het onderdeel economie gaat het om een nieuwe clustering en weging van de budgetten. Bij het onderdeel beheer openbare ruimte voeren we efficiencymaatregelen door bij wegen, verkeersinstallaties, baggeren en beschoeiing. Bij zorg voor de kwetsbaren wordt de onderwijs- en jeugdagenda om het jaar uitgevoerd in plaats van ieder jaar. Bij de lokale lasten wordt meer btw doorbelast naar riolering en afval. Het betreft hier een technische maatregel die geen gevolgen heeft voor de lasten van inwoners. Bij het onderdeel overhead/organisatie is het grootste deel het doorvoeren van de organisatieontwikkeling door verkleining van het MT (€ 200.000). Daarnaast worden WKR- regelingen versoberd en worden inkoopvoordelen en onderuitputting ingeboekt. We denken meer inkomsten te krijgen door extra verkoop van niet beeldbepalend groen. Het grootste deel van de ombuigingen zijn financieel technisch van aard. Daarbinnen zijn twee grote ombuigingen te onderscheiden die samen een bedrag van € 900.000 opleveren.

Het betreft de herfinanciering van leningen en het niet verhogen van de stelposten inflatie. Het merendeel van de overige ombuigingen betreft het inboeken van onderuitputting. Daartoe is de besteding van budgetten gedurende een reeks van vijf jaren bekeken, waardoor een goed beeld is ontstaan. Verder zijn er nog ombuigingen die te maken hebben met een andere financieringsmethodiek en kostentoerekening. Totaal levert het hele pakket ombuigingsvoorstellen in de basisvariant een besparing op van € 1.672.000.

De basis + variant

Extra per indelingscategorie + variant	**2021**
Verbonden partijen	PM
Subsidies	€
Economie	€
Beheer openbare ruimte	€ 9.000
Zorg voor kwetsbaren	€
Cultuur	€
Sport	€
Lokale lasten	€
Overhead/ organisatie	€ 22.000
Inkomsten verhogen	€
Financieel technisch	€ 16.000
Totaal + variant	**€ 47.000**

In de basis + variant wordt bij beheer openbare ruimte € 9.000 omgebogen door geen poep meer te verwijderen in het centrum. Verder wordt bij overhead/organisatie het opleidingsbudget verlaagd. Als laatste wordt bij de financieel technische ombuigingen het budget voor opleidingen en cursussen voor het college verlaagd. Hetzelfde geldt voor de kosten voor de pagina in het gemeentenieuws. Totaal levert dit pakket ombuigingsvoorstellen in de basis + variant een extra besparing op van € 47.000.

De basis ++ variant

Extra per indelingscategorie ++ variant	**2021**
Verbonden partijen	PM
Subsidies	€ -
Economie	€ -
Beheer openbare ruimte	€ -
Zorg voor kwetsbaren	€ -
Cultuur	€ -
Sport	€ -
Lokale lasten	€ 360.000
Overhead/ organisatie	€ -
Inkomsten verhogen	€ 10.000
Financieel technisch	€ -
Totaal ++ variant	**€ 370.000**

Bij de lokale lasten wordt de btw van riolering en afval 100% doorbelast. Dit heeft gevolgen voor de bijdrage van inwoners. De belastingaanslag zal naar verwachting met circa € 27 per huishouden stijgen. Als inkomstenverhogende ombuiging worden de leges aanpast aan het maximum van de rijkstarieven. Totaal levert dit pakket voorstellen in de basis ++ variant een besparing op van € 370.000. Als we alle ombuigingen in de drie varianten optellen levert dit een ombuiging op van in totaal € 2.089.000.

Lange termijn proces ombuigingen
In september deelt het college het totale pakket ombuigingsvoorstellen met de gemeenteraad (het gaat hier om het pakket voorstellen bovenop de ombuigingsvoorstellen die bij de Kaderbrief zijn gedeeld). Hiermee heeft de gemeenteraad onverkort inzicht in alle mogelijkheden die ambtelijk zijn ingediend.

Het college werkt tot september aan een voorstel voor een strategische koers voor Papendrecht. Dit voorstel voor een strategische koers wordt gedeeld met de gemeenteraad en in september en oktober besproken in beeldvormende bijeenkomsten. De gemeenteraad bespreekt met het college de mogelijkheden voor verdere uitwerking van de visie richting begroting 2022 en volgende jaren.

Het college en de gemeenteraad van Papendrecht nemen op deze wijze het voortouw in deze visievorming voor de lange termijn, maar kunnen dat niet alleen. Een dialoog met inwoners, bedrijven en instellingen is essentieel om de denkbeelden te toetsen en aan te scherpen. Eerder was afgesproken dat het lange termijn traject ombuigingen plaats zou vinden via een dialoog met de samenleving (participatief). Wij zien het visie- en richtingtraject als een invulling daarvan.

V. FINANCIERBAARHEID HUISVESTING VO-SCHOLEN

Als het gaat om bekostiging van grote projecten spelen twee zaken een grote rol.

1. Is het betaalbaar?
2. Is het financierbaar?

Is het betaalbaar?
Bij de vraag of we het kunnen betalen is de (meerjaren)gemeentebegroting van belang. Is er of ontstaat er op termijn binnen de gemeentebegroting financiële ruimte om nieuwe investeringen met bijbehorende kapitaallasten op te vangen? Helaas is dat op dit moment niet het geval. De verwachting is, dat we, zonder maatregelen op lokaal, regionaal of rijksniveau, afstevenen op een tekort van ruim € 8,0 miljoen in 2025. Met de voorgestelde ombuigingsvoorstellen van in totaal € 1,9 miljoen kan dit tekort gedeeltelijk worden teruggedrongen, maar de resterende opgave van circa € 6 miljoen blijft groot en loopt met de huisvestingsopgave voor VO-scholen met € 1,5 tot € 2,0 miljoen op.

Is het een optie om niets meer te investeren in voortgezet onderwijs? Nee, want niet investeren brengt ook risico met zich mee. Scholen zouden uit de gemeente kunnen vertrekken en, los van een verschraling van het voorzieningenaanbod, zou dit ook betekenen dat de algemene uitkering uit het gemeentefonds zal afnemen met circa € 1,5 tot € 2,0 miljoen.

Is er dan financieel écht geen verschil? Jawel, maar dan vooral op het financieel technisch vlak. Op basis van het Besluit begroting en verantwoording gemeenten (BBV) is het namelijk wel toegestaan om reserves langdurig in te zetten ter dekking van kapitaallasten, maar niet voor het structureel afdekken van begrotingstekorten (zie bijlage 2). Dit betekent dus, dat wanneer gekozen wordt voor investeren, beschikbare reserves kunnen worden ingezet en dat dit bij een begrotingstekort door bijvoorbeeld een lagere algemene uitkering uit het gemeentefonds maar beperkt mogelijk is.

Is het financierbaar?
Om te bepalen of een gemeente financieel gezond is, is een aantal indicatoren voorgeschreven. Deze moeten jaarlijks opgenomen worden in de jaarrekening en begroting van de gemeente zodat het verloop van de financiële positie gemonitord kan worden.

Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio laat zien welk deel van het bezit van de gemeente wordt bekostigd met eigen vermogen. Bij een ratio onder de 20% heeft een gemeente zijn eigendommen te zwaar belast met vreemd vermogen (leningen). De ratio van onze gemeente Papendrecht ligt ultimo 2019 op 25%.

Netto schuldquote
Met de schuldquote wordt de netto schuld afgezet tegen het totaal aan baten van de gemeente. Wanneer de schulden onder de totale jaaromzet blijven is het goed. Is de totale schuld tussen de 110% tot 130% is de positie matig te beschouwen en boven de 130% worden gemeenten geadviseerd maatregelen te nemen. Monitoren van de schuldquote is onderdeel van het provinciaal toezicht. De netto schuldquote voor Papendrecht bedraagt ultimo eind 2019 113%.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen
Hierbij worden op de netto schuld eerst de verstrekte leningen in mindering gebracht, voordat dit wordt afgezet tegen de jaaromzet. De gecorrigeerde netto schuldquote was voor Papendrecht ultimo 2019 91%.

Kanttekening kengetallen
Er zijn bij bovengenoemde quotes nog wel enige kanttekeningen te plaatsen. Zo wordt de schuldquote niet alleen bepaald door de hoeveelheid schulden die een gemeente heeft, maar heeft ook het verloop van de baten invloed op deze quote. Als bijvoorbeeld de algemene uitkering fors afneemt bij een gelijkblijvende schuldpositie, zal de quote verslechteren. Een hogere quote wil dus niet altijd zeggen dat de gemeentelijke schuld is toegenomen, maar een verlaging is ook geen reden om direct extra te gaan lenen. De quotes moeten dus gezien worden als een indicatie van de financiële positie en niet als een harde boven- of ondergrens.

Wat kunnen we maximaal investeren
Wanneer we uitgaan van een solvabiliteitsratio van 20% mag bij een stand van de reserves per 31 december 2020 van € 60 miljoen het totaal bezit van de gemeente maximaal € 300 miljoen zijn. Het balanstotaal per 31 december 2019 bedraagt bijna € 170 miljoen. Resteert een ruimte van € 130 miljoen.

Maximaal nieuw aan te trekken schuld
Op basis van de financiële positie bij de Jaarrekening 2019, de Begroting 2020 en de Kaderbrief 2021 is gekeken naar de verwachte ontwikkeling van de schuld en het verloop van de omvang van de gemeentelijke inkomsten. Deze berekening betreft een doorkijk en de uitkomsten zijn dus indicatieve eindcijfers. Zoals hiervoor aangegeven kan de netto schuldquote "verantwoord" fluctueren tussen 100% en 130%. Zou een quote worden aangehouden van 100% (groen) kan de toename van de schuld tot 2024, afhankelijk of de schuldquote wel of niet wordt gecorrigeerd, voor verstrekte leningen, variëren tussen de € 20 miljoen en € 35 miljoen. Wordt uitgegaan van maximaal 130% (oranje) varieert de maximale toename tussen de € 44 miljoen en € 59 miljoen.

Berekening maximale schuldpositie bij groen

Omschijving	2020	2021	2022	2023	2024
Baten	97.000	85.000	81.000	81.000	81.000
Reserves	-1.300	-700	-800	-600	-600
Saldo baten	**95.700**	**84.300**	**80.200**	**80.400**	**80.400**
Norm groen	99,99%	99,99%	99,99%	99,99%	99,99%
Maximale schuldpositie	**96.000**	**84.000**	**80.000**	**80.000**	**80.000**

Berekening maximale ruimte netto schuldquote groen

Omschijving	2020	2021	2022	2023	2024
Maximale schuldpositie	96.000	84.000	80.000	80.000	80.000
Schuldpositie netto schuldquote	65.000	70.000	66.000	63.000	60.000
Ruimte tov netto schuldquote	**31.000**	**14.000**	**14.000**	**17.000**	**20.000**

Berekening maximale ruimte netto schuldquote oranje gecorrigeerd voor verstrekte leningen

Omschijving	2020	2021	2022	2023	2024
Maximale schuldpositie	96.000	84.000	80.000	80.000	80.000
Schuldpositie netto schuldquote	46.000	52.000	49.000	47.000	45.000
Ruimte tov netto schuldquote	**50.000**	**32.000**	**31.000**	**33.000**	**35.000**

Berekening maximale schuldpositie bij oranje

Omschijving	2020	2021	2022	2023	2024
Baten	97.287	84.889	80.729	79.494	80.714
Reserves	-1.292	-718	-791	-566	-566
Saldo baten	**95.995**	**84.171**	**79.938**	**78.928**	**80.148**
Norm oranje	129,99%	129,99%	129,99%	129,99%	129,99%
Maximale schuldpositie	**125.000**	**109.000**	**104.000**	**103.000**	**104.000**

Berekening maximale ruimte netto schuldquote oranje

Omschijving	2020	2021	2022	2023	2024
Maximale schuldpositie	125.000	109.000	104.000	103.000	104.000
Schuldpositie netto schuldquote	65.000	70.000	66.000	63.000	60.000
Ruimte tov netto schuldquote	**60.000**	**39.000**	**38.000**	**40.000**	**44.000**

Berekening maximale ruimte netto schuldquote oranje gecorrigeerd voor verstrekte leningen

Omschijving	2020	2021	2022	2023	2024
Maximale schuldpositie	125.000	109.000	104.000	103.000	104.000
Schuldpositie netto schuldquote	46.000	52.000	49.000	47.000	45.000
Ruimte tov netto schuldquote	**79.000**	**57.000**	**55.000**	**56.000**	**59.000**

Alternatieven
Uiteraard zijn er ook andere mogelijkheden. De gemeente kan de scholen onder voldoende voorwaarden en zekerheden een lening verstrekken, waarmee de huisvesting kan worden gerealiseerd. Een belangrijke voorwaarde (wettelijk) hierbij is wel dat het economisch eigendom van de school voor de gemeente geborgd blijft. De school krijgt vervolgens van de gemeente, als tegenhanger van rente en aflossing, een jaarlijkse vergoeding voor huisvestingslasten. Of en in welke constructie dit kan zal juridisch onderzocht moeten worden. Door het op deze wijze te organiseren zal de netto schuldquote wel oplopen, maar de schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen niet. Echter ook hierbij geldt dat eerst moet worden omgebogen.

Een andere optie is de school laten ontwikkelen door een ontwikkelaar/eindbelegger en over te gaan tot huur. De school krijgt van de gemeente vervolgens jaarlijks compensatie van huur. Voordeel van deze weg is dat geen vermogen vanuit de gemeente nodig is. Het nadeel is wel dat de gemeente geen eigenaar meer is van de locatie en het schoolgebouw. Ook zal mogelijk langdurige huur geëist worden en zit de gemeente hierdoor lang vast aan huisvestingslasten voor een school die bij inkrimping in de toekomst door zullen lopen. Bijkomend nadeel is, dat een eindbelegger vast rendement zal eisen op de investering. Een rendement waarin, naast compensatie van financieringslasten ook winst zal worden geëist. Het voordeel van deze constructie is dat het geen effect heeft op de kengetallen. Nadeel is, dat extra moet worden omgebogen ter dekking van het geëiste rendement.

Conclusie
De gemeentelijke netto schuldquote geeft op dit moment maximaal € 59 miljoen aan leencapaciteit. Er is dus qua financieringsmogelijkheden ruimte om te investeren. Deze ruimte is beschikbaar voor alle toekomstige investeringen en niet alleen voor eventueel de herhuisvesting van VO-scholen. Investeringsvragen voor bijvoorbeeld duurzaamheid, herontwikkeling en primair onderwijs zullen ook vanuit deze ruimte gefinancierd moeten worden.

Wanneer we de leencapaciteit niet willen belasten dan zou, mits juridisch mogelijk en verantwoord, gekozen kunnen worden voor een leenconstructie. Huur in plaats van eigendom heeft gezien de hogere jaarlasten niet de voorkeur. De leencapaciteit is niet de bottleneck voor het realiseren van grote projecten. De budgettaire ruimte is dat wel. Zonder ombuigingen is het niet mogelijk om bijbehorende kapitaallasten te kunnen betalen. Als het gaat om bekostiging van grote projecten spelen deze twee zaken een grote rol.

Bijlage Ombuigingsmaatregelen

Basisvariant

Ombuiging A: Nieuwe clustering en weging budgetten economie

Taakveld:	3.4 Economische promotie
Portefeuillehouder:	Pieter Paans
Team:	RO
Budgetomvang:	€ 385.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 10.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Ja
Maatschappelijk effect:	Ja
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Ja (lokaal ondernemersklimaat)
Specifieke doelgroep:	Ja (ondernemers)

ECONOMIE

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Onze inzet is de overzichtelijkheid van de budgetten die te maken hebben met economie voor de begroting 2021 te vergroten (op basis van een zero based beschouwing). Dat doen we door deze budgetten als volgt te verdelen:

1. Regio en lidmaatschappen
2. Lokaal ondernemersklimaat
3. Onderwijs en arbeidsmarkt
4. Accountmanagement
5. Toeristenbelasting

In de huidige begroting (2020) is sprake van een veel grotere hoeveelheid van onderwerpen en budgetten.

Op basis van de zero based beschouwing kan een bedrag van € 10.000 worden ingeboekt voor de ombuigingen.

Ombuiging B: Efficiencymaatregelen onderhoud wegen

Taakveld:	2.1 Verkeer en Vervoer
Portefeuillehouder:	Arno Janssen
Team:	Beheer
Budgetomvang:	€ 1.597.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 40.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort, middellang en lang
Wettelijke taak:	Ja
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Ja
Maatschappelijk effect:	Ja
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Nee

BEHEER OPENBARE RUIMTE

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Scope
Het taakveld wegen omvat het onderhoud aan verhardingen, de belijning & markering, onkruidbeheersing en gladheidsbestrijding.

Beschikbaar
Het onderhoudsbudget bedraagt € 1.597.400.
Dit budget is als volgt verdeeld:

uitvoeren onderhoudsplan tegels	€ 149.900
uitvoeren onderhoudsplan klinkers	€ 144.900
aankoop materiaal e.d.	€ 69.600
klein onderhoud wegen (asfaltverharding)	€ 137.900
klein onderhoud wegen (half verharding)	€ 17.400
grootschalig onderhoud elementen	€ 727.400
rationeel wegbeheer	€ 21.900
onderhoud wegen	€ 5.000
opstellen onderhoudsplan wegen	€ 700
beheersysteem	€ 11.000
gladheidsbestrijding	€ 30.500
markeringen	€ 21.200
onkruidbestrijding	€ 260.000

In het meerjarenprogramma is daarnaast voor investeringen asfalt gemiddeld per jaar € 608.000 opgenomen voor de periode 2020-2029.

Benodigd

- Verhardingen groot onderhoud handhaving op B-gemiddeld over de periode 2020-2027 benodigd: € 1.030.000 per jaar (inclusief plaatselijk gevolg zettingen en planmatig klein onderhoud). Dit betreft het budget groot onderhoud wegen.
- Onkruidbeheersing is voor 2020 vastgelegd in een contract voor een totaalbedrag van € 260.000.

Het totale benodigde bedrag is € 1.900.000. Er is hierin een tekort van circa € 303.000 om de wegen duurzaam in stand te houden.

Conclusie
Binnen de kwaliteitsdoelstelling B zijn geen bezuinigingen op onderhoud wegverhardingen mogelijk. Bezuiniging is wel mogelijk op onkruidbeheersing en door het gemiddelde kwaliteitsniveau van de verhardingen te verlagen.
Het budget grootschalig onderhoud voor elementenverharding leent zich, na bijstelling van de kwaliteitsdoelstelling, om een eventuele bezuiniging door te voeren. Het groot onderhoud elementenverharding is vastgelegd in een separate notitie.

Voor bezuiniging op het kwaliteitsniveau van de verhardingen groot onderhoud zijn vier scenario's doorgerekend:

1. Huidig budget handhaven
2. Kwaliteitsniveau B - handhaven
3. Kwaliteitsniveau B – (aflopend naar C) doorvoeren
4. Doorvoeren bezuiniging tot niveau C

Scenario 1 Huidig budget handhaven. Deze budgetlijn is in 2016 ingesteld om de kwaliteit van elementverhardingen op termijn te herstellen tot het door het bestuur gewenste kwaliteitsniveau B. Op basis van de inspectie 2018 wordt de kwaliteit van de elementenverhardingen gemiddeld beoordeeld op een B- (min), tussen B en C in). Met deze budgetlijn verbetert de kwaliteit op termijn tot een niveau B +, tussen A en B.

Scenario 2, handhaving huidige kwaliteitsniveau B - , waarbij voldoende onderhoud aan de verhardingen plaatsvindt (maar wel wat aan op te merken valt). Reparatievakken zijn hierbij zichtbaar. Budgetniveau is € 850.000 excl. degeneratievergoeding. Dit betekent een besparing op de kosten voor 2022 van € 85.000, voor 2023 € 185.000 en vanaf 2024 € 285.000 per jaar. Het kwaliteitsniveau B - wordt hiermee duurzaam gehandhaafd. De "werkvoorraad" eind 2020 van 2,1 miljoen daalt eind 2027 tot 1,6 miljoen. De "werkvoorraad" is het verschil tussen kwaliteit B en de voorspelde kwaliteit eind 2027 uitgedrukt in euro's en is bedoeld om verschil in scenario's meer inzichtelijk te maken.

Scenario 3, Kwaliteit B – aflopend naar C. Start op de huidige kwaliteit B - en daalt langzaam naar kwaliteit C. Dit is een tussenvariant met name vanwege het grote verschil in beeldkwaliteit tussen de B en C kwaliteit en de snelheid waarmee in scenario 4 de kwaliteit afzakt naar een C-niveau. Budgetniveau is € 750.000 excl. degeneratievergoeding. En kent een wat oplopende "werkvoorraad" eind 2027 van 2,3 miljoen.

Scenario 4, Direct bezuiniging doorvoeren, C kwaliteit CROW. Hierbij zijn enige achterstanden in onderhoud zichtbaar, onvoldoende, niet netjes, vuil. Het kwaliteitsniveau van de verhardingen daalt hiermee binnen 5 jaar naar niveau C, wat leidt naar een toename van klein onderhoud, meldingen en onveilige situaties. De "werkvoorraad" neemt toe tot ruim 3 miljoen in 2027.

Het contract voor onkruidbeheersing is tot stand gekomen volgens de EMVI-methodiek, waarbij naast prijs ook het plan van aanpak als beoordelingscriterium is gehanteerd. Voor 2021 bestaat de mogelijkheid het werk voor een lagere prijs aan te besteden door de aanpak stringenter voor te schrijven en alleen de prijs als beoordelingscriterium te nemen. De mogelijke besparing wordt op basis van kengetallen geraamd op € 40.000 (doorvoeren bij volgende bestek). Dit is inmiddels gerealiseerd zodat de ombuiging kan worden ingeboekt.

Ombuiging C: Efficiencymaatregelen onderhoud verkeersregelinstallaties

Taakveld:	2.1 Verkeer en Vervoer
Portefeuillehouder:	Kees de Ruijter
Team:	Beheer
Budgetomvang:	€ 62.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 5.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Ja
Maatschappelijk effect:	Ja
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Nee

BEHEER OPENBARE RUIMTE

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Scope
Tot de scope behoren de verkeersregelinstallaties (VRI's) op vijf kruisingen van de BK-weg, de pollers (centrum en Kokardebloem) en de dynamische verlichting van de BK-weg. Het onderhoud omvat het onderhoud van de installaties, herprogrammeren van de VRI's, vervangen van lampen en sensoren en de jaarlijkse kosten voor stroom.

Beschikbaar
Het beschikbare budget bedraagt € 61.800. Dit betreft € 48.800 voor onderhoud en € 13.000 voor energiekosten.

Benodigd
Voor onderhoud is € 56.357 nodig. Van dit bedrag is € 45.000 nodig voor het onderhoud van de VRI's, € 6.000 voor de pollers (jaarcontract) en € 5.357 voor de dynamische verlichting.

Conclusie
Er kan op onderhoud € 5.000 worden bezuinigd.

Ombuiging D: Efficiencymaatregelen onderhoud baggeren, beschoeiing

Taakveld:	5.7 Openbaar groen en openluchtrecreatie
Portefeuillehouder:	Arno Janssen
Team:	Beheer
Budgetomvang:	€ 172.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 40.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Ja
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Ja
Maatschappelijk effect:	Ja
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Ja (groen)
Specifieke doelgroep:	Nee

BEHEER OPENBARE RUIMTE

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Scope
Het baggeren van vijvers en watergangen en onderhoud/reparatie van beschoeiingen.

Beschikbaar
In de begroting is € 171.500 beschikbaar. Daarnaast wordt jaarlijks € 178.000 in de voorziening baggeren vijvers en watergangen gestort.

Benodigd
Uit het beheer- en onderhoudsplan vijvers en watergangen blijkt dat met scenario 1 ("baggeren zodra de waterkolom voor meer dan 30% uit baggerspecie bestaat") gemiddeld per jaar € 133.200 nodig is voor het programma baggeren, hierbij komt nog de ontvangstplicht in 2028. De voorziening is hierop berekend. Het verdient echter aanbeveling om meer onderhoud uit te voeren dan het beheerplan aangeeft: het is wenselijk de watergangen verder te verdiepen waar mogelijk, in verband met waterkwaliteit, klimaatadaptatie (hoosbuien), en het minder kwetsbaar maken van flora en fauna. Daarnaast zal extra geld nodig zijn voor de verwerking van PFAS (wettelijk). In totaal gaat het om € 50.000 kosten. Voor een juiste administratie dienen deze middelen binnen de onderhoudspost te verschuiven naar de bijdrage aan de voorziening baggeren. Gezien de vele wijzigingen is een nieuw beheerplan baggeren gewenst. Van de totale investering wordt 25% vanuit het GRP betaald.
Voor regulier onderhoud, te weten ad hoc baggeren en herstel van beschoeiing, is jaarlijks € 72.500 benodigd. Ook hier geldt dat in verband met PFAS rekening moet worden gehouden met extra kosten. We gaan daartoe uit van € 80.000 per jaar.

Conclusie
Afhankelijk van de nadere uitwerking en definitieve regelgeving (PFAS) kan op baggeren, beschoeiing mogelijk een bedrag van maximaal € 40.000 worden bezuinigd (€ 171.500 – (€ 80.000 + € 50.000) = € 40.000). Voor de ombuiging in 2021 heeft de regelgeving PFAS geen invloed op de te realiseren besparing. In verband met PFAS is het wenselijk een nieuw baggerplan op te stellen. Hierbij is het vertrekpunt dat jaarlijks meer geld in de voorziening wordt gestort.

Ombuiging E: **Om het jaar uitvoeren onderwijs- en jeugdagenda**

Taakveld:	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
Portefeuillehouder:	Corine Verver
Team:	MO
Budgetomvang:	€ 30.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 15.000
Structureel:	I (tot 2022)
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Ja
Maatschappelijk effect:	Ja
Effect op personeel:	Ja
Coalitie actieprogramma	Ja (participatie)
Specifieke doelgroep:	Ja (Jeugd en jongeren)

ZORG VOOR KWETSBAREN

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Betreft onderwijs- en jeugdagenda 2018-2022, oorspronkelijk budget bedraagt € 30.000 per jaar tot en met 2022.

Een ombuiging van € 15.000 betekent een uitvoering van dit project om het jaar. De agenda vraagt ook een stevige inzet van de onderwijsinstellingen, die moeite hebben dit ieder jaar op te brengen. Het eens in de twee jaar organiseren van de onderwijs- en jeugdagenda is realistischer.

Ombuiging F: **BTW meer doorbelasten naar riolering 1**

Taakveld:	7.2 Riolering
Portefeuillehouder:	Arno Janssen
Team:	Financien
Budgetomvang:	€ 440.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 20.000
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Ja
Maatschappelijk effect:	Ja
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Ja (eigenaren woningen en niet woningen)

LOKALE LASTEN

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

De kosten van straatreinging worden doorbelast via rioolrecht en afvalstoffenheffing. Met efficiencymaatregelen bij straatreiniging kan jaarlijks € 40.000 bespaard worden. Dit voordeel wordt voor 50% doorbelast aan taakveld riolering en voor 50% aan taakveld afval. Het tarief van rioolrecht wordt echter niet verlaagd, maar deze besparing wordt ingezet om een groter deel van de effecten van de invoering van het BTW compensatiefonds door te berekenen. Per saldo heeft dit geen effect op de lasten van de inwoners.

Ombuiging G: **BTW meer doorbelasten naar afval 1**

Taakveld:	7.3 Afval
Portefeuillehouder:	Arno Janssen
Team:	Beheer
Budgetomvang:	€ 720.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 20.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Ja
Maatschappelijk effect:	Ja
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Ja (Gebruikers en/of eigenaren woningen)

LOKALE LASTEN

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

De kosten van straatreinging worden doorbelast via rioolrecht en afvalstoffenheffing. Met efficiencymaatregelen bij straatreiniging kan jaarlijks € 40.000 bespaard worden. Dit voordeel wordt voor 50% doorbelast aan taakveld riolering en voor 50% aan taakveld afval. Het tarief van afvalstoffenheffing wordt echter niet verlaagd, maar deze besparing wordt ingezet om een groter deel van de nadelige effecten van de invoering van het BTW compensatiefonds door te berekenen. Per saldo heeft dit geen effect op de lasten van de inwoners.

Ombuiging H: **Voordeel afsluiten nieuw koffiecontract**

Taakveld:	0.4 Overhead
Portefeuillehouder:	Aart-Jan Moerkerke
Team:	DVL
Budgetomvang:	€ 54.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 10.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Nee
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Personeel

OVERHEAD / ORGANISATIE

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Er is een besparing gerealiseerd van € 10.000 als gevolg van het effectief worden van een nieuwe leverancier voor de koffie- en theevoorziening in 2019, waarbij lagere tarieven gelden. Deze besparing die nog niet was verwerkt wordt nu ingezet als ombuiging. De kwaliteit van de koffie is overigens wel gewaarborgd.

Ombuiging I: **Printgebruik ontmoedigen, digitaal werken, besparen op kantoorbehoeften**

Taakveld:	0.4 Overhead
Portefeuillehouder:	Aart-Jan Moerkerke
Team:	DVL
Budgetomvang:	€ 10.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 1.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Nee
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Nee

OVERHEAD / ORGANISATIE

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

In 2019 heeft de aanbesteding en printers (waaronder multifunctionals) plaatsgevonden. Deze zijn inmiddels uitgerold binnen Papendrecht. Besparing is daarmee alleen op gebruik mogelijk.

Het gaat dan om het opstellen van organisatierichtlijnen voor de medewerkers om printen terug te dringen en te besparen op papierkosten. Verder de kosten van andere kantoorartikelen verminderen door medewerkers te "sturen" met regels. Voorbeelden:

- heb je een device van de laptop, ipad of hybride van de gemeente, dan print je niet;
- bij vergaderingen worden geen blocnotes en pennen neergelegd, deze dienen zelf door de deelnemers te worden meegenomen.

Een ombuiging van € 1.000 (10% van het totaalbedrag) is reëel.

Ombuiging J: **Verkleinen management a.g.v. organisatieontwikkeling**

Taakveld:	0.4 Overhead
Portefeuillehouder:	Aart-Jan Moerkerke
Team:	P&S
Budgetomvang:	€ 12.000.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 200.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Ja
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Ja
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Ja (Personeel)

OVERHEAD / ORGANISATIE

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Bij de organisatieontwikkeling is uitgegaan van het verkleinen van het aantal leden van het managementteam en mogelijk samenvoegen van teams, waardoor de managementformatie kleiner kan worden.

Taakstellend wordt hiervoor een ombuiging van € 200.000 doorgevoerd.

Ombuiging K: **Versoberen regelingen WKR**

Taakveld:	0.4 Overhead
Portefeuillehouder:	Aart-Jan Moerkerke
Team:	BB
Budgetomvang:	€ 35.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 35.000	(deels met reserve bedrijfsvoering)
Structureel:	S	
Termijn:	Kort	
Wettelijke taak:	Nee	
Realiseerbaar:	Ja	
Risico's:	Ja	
Maatschappelijk effect:	Nee	
Effect op personeel:	Ja	
Coalitie actieprogramma	Nee	
Specifieke doelgroep:	Ja (Personeel)	

OVERHEAD / ORGANISATIE

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):
Wanneer we de (vaste) kosten voor politieke ambtsdragers verrekenen resteert € 26.000 voor overige personele kosten. Alles daarboven wordt belast met 80%. In de begroting is rekening gehouden met € 70.000 per jaar voor personele voorzieningen (parkeerkosten, IKB, reiskosten, kerstpakketten, bijdrage personeelsvereniging en personeelsbijeenkomsten). Samen met de jaarlijkse vaste vergoeding voor politiek ambtsdragers die ook onder de WKR wordt gerekend, gaat het om een budget van € 140.000. De gemeente kan op basis van de maximale grondslag tot maximaal € 96.000 per jaar belasting vrij besteden. Alles daarboven is belast (jaarlijks € 35.000). Het verlagen van de belasting is uitsluitend mogelijk door te besparen op het variabele deel (niet politieke ambtsdragers).

Huidige besteding:

Kerstpakketten	€	8.000
Personeelsvereniging	€	10.000
IKB	€	24.000
Reis- en verblijfskosten	€	4.000
Personeelsbijeenkomsten	€	13.000
Niet zakelijke maaltijden	€	5.000
Overige personeelskosten	€	6.000
Totaal	**€**	**70.000**

Om binnen het forfaitaire bedrag te komen zal deze besteding met € 44.000 verlaagd moeten worden. Dit is vanuit goed werkgeverschap, maar ook gezien de huidige arbeidsmarkt ongewenst. De gemeente moet een interessante werkgever zijn en blijven.

Aangaande zaken die de directe arbeidsvoorwaarden van het personeel raken (IKB, reis- en verblijfkosten, kerstpakketten overige personeelskosten) wordt geadviseerd hiervan af te zien.

Mogelijkheden die overblijven zijn:
Stoppen/versoberen jubilea en teambuilding (alleen in huis) (jaarlijks nu € 13.000)
Minder niet zakelijke maaltijden extern (jaarlijks nu € 5.000)
Verlagen bijdrage personeelsvereniging (jaarlijks nu € 10.000)
Inzet reserve bedrijfsvoering ter (gedeeltelijke dekking belasting)

Het concrete voorstel is € 3.000 op jubilea en € 5.000 op de personeelsvereniging te besparen en de rest uit de reserve bedrijfsvoering te halen. Totale besparing inclusief belasting is dan € 35.000.

Als gevolg van deze ombuiging is het voorstel geen andere ombuigingen te kiezen die de arbeidsvoorwaarden raken.

Ombuiging L: **Stoppen met digitale P&C producten in begrotingsapp Pepperflow**

Taakveld:	0.4 Overhead
Portefeuillehouder:	Pieter Paans
Team:	Financien
Budgetomvang:	€ 5.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 5.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Nee
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Ja
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Nee

OVERHEAD / ORGANISATIE

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Doel van in gebruikname van de begrotingsapp Pepperflow was tweeledig: 'makkelijk' inzicht voor inwoners/ondernemers en daarnaast P&C producten digitaal voor gemeenteraad beschikbaar en niet meer printen. Dit laatste is niet gerealiseerd, P&C producten worden nog steeds geprint voor de gemeenteraad.

Het vullen van Pepperflow vraagt ambtelijke en externe inzet.

Voorstel is afschaffen Pepperflow en digitale producten P&C cyclus op de website plaatsen. Ombuigingsbedrag betreft alleen de directe kosten voor de applicatie.

Wel is het risico aanwezig dat de nu kort geformuleerde onderwerpen (noodzakelijk voor toepassing in de Pepperflow app) op termijn weer grotere hoeveelheid tekst gaan opleveren.

Ombuiging M: **Veiligheidsmonitor afschaffen**

Taakveld:	1.2 Openbare orde en veiligheid
Portefeuillehouder:	Aart-Jan Moerkerke
Team:	VVTH
Budgetomvang:	€ 3.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 3.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Nee
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Thema 1. Veiligheid
Specifieke doelgroep:	Nee

OVERHEAD / ORGANISATIE

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

2x per jaar ontvangen wij een rapport vanuit de veiligheidsalliantie met objectieve gegevens. Het rapport van de veiligheidsmonitor bevat subjectieve gegevens (gevoel van veiligheid etc.). Het verwerken van subjectieve gegevens is lastig, waardoor het afschaffen van de veiligheidsmonitor geen directe consequenties heeft.
Het gebruiken van objectieve gegevens over veiligheid is zinvoller, omdat dit vergelijkingen met andere gemeenten mogelijk maakt en er bovendien beter maatregelen aan te verbinden zijn.

Ombuiging N: **Verkoop niet-beeldbepalend groen**

Taakveld:	8.1 Ruimtelijke ordening
Portefeuillehouder:	Arno Janssen
Team:	GOV
Budgetomvang:	€ 50.000 (inkomsten)

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 10.000
Structureel:	I
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Nee
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Nee

INKOMSTEN VERHOGEN

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

We verkopen nu per jaar circa € 50.000 aan snippergroen. Actief beleid kan dit verhogen.

We zien dat de cijfers de afgelopen jaren sterk fluctueren, maar dat een gemiddelde van € 60.000 aan inkomsten realistisch is.

Ombuiging O: **Andere bekostiging devices**

Taakveld:	0.4 Overhead
Portefeuillehouder:	Aart-Jan Moerkerke
Team:	BB
Budgetomvang:	€ 90.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 40.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Nee
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Ja (personeel)

FINANCIEEL TECHNISCH

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Bij dit ombuigingsvoorstel gaat het om het veranderen van de systematiek van het bekostigen van devices. Een jaarlijks exploitatiebudget van € 50.000 is voldoende. In een verkiezingsjaar is een krediet van € 60.000 voor bestuurlijke devices. Door de vervanging van devices in de exploitatie onder te brengen vervalt het bestaande krediet van € 265.000.

Ombuiging P: **Herfinanciering leningen**

Taakveld:	0.5 Treasury
Portefeuillehouder:	Pieter Paans
Team:	Financien
Budgetomvang:	€ 1.654.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 700.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Ja
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Thema 10 Financiën
Specifieke doelgroep:	Nee

MEER BEGROTINGSRISICO

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Voor herfinanciering zijn eerder al middelen beschikbaar gesteld door de gemeenteraad. Een lagere rentelast van € 700.000 lijkt hierdoor realistisch. Echter dit zal sterk afhangen van renteontwikkelingen op de geldmarkt. Mocht bij daadwerkelijke offerte uitvraag, door stijgende rente op de geldmarkt, de besparing te beperkt zijn of zijn er andere relevante actualiteiten, dan zal uiteraard niet worden geherfinancierd.

Risico is dat dit nadelig kan werken als de rente stijgt.

Ombuiging Q: **Vrijval huur school Knotwilg**

Taakveld:	4.2 Onderwijs huisvesting
Portefeuillehouder:	Kees de Ruijter
Team:	MO
Budgetomvang:	€ 44.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 44.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Nee
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Nee

FINANCIEEL TECHNISCH

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Door daling aantal leerlingen bij o.b.s. De Viermaster en de verwachting dat de o.b.s. De Knotwilg de uitbreiding van het hoofdgebouw in 2020 in gebruik neemt, hoeft de gemeente Papendrecht geen vergoeding meer te betalen voor huur van panden door scholen.

Het risico is beperkt door de daling van het aantal leerlingen.

Ombuiging R: **Verhuur lokalen Anne Frank School aan Wasko**

Taakveld:	4.2 Onderwijs huisvesting
Portefeuillehouder:	Kees de Ruijter
Team:	MO
Budgetomvang:	€ 11.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 11.000
Structureel:	I (afhankelijk van afspraken met Wasko)
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Ja
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Nee

FINANCIEEL TECHNISCH

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

De openbare basisschool Anne Frank verhuurt 2 lokalen aan Wasko. Zolang Wasko hiervan gebruik maakt (in het kader van kindcentrum) wordt een kostenvergoeding van € 5.750 per lokaal in rekening gebracht door de gemeente Papendrecht aan het bestuur van SOPOPS.

Er is een risico dat Wasko hierdoor de huur opzegt.

Ombuiging S: **Loonkosten toerekenbaar naar onderwijsachterstandenbeleid**

Taakveld:	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
Portefeuillehouder:	Kees de Ruijter
Team:	MO
Budgetomvang:	€ 16.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 16.000
Structureel:	I
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Nee
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Nee

FINANCIEEL TECHNISCH

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Regeling loopt af ultimo 2022. Geoormerkte Rijksmiddelen.

Ombuiging T:	**Afbouw toegerekende uren aanpassen aan fasering grondexploitaties in 2021 en 2022**

Taakveld:	8.2 Grondexploitatie
Portefeuillehouder:	Arno Janssen
Team:	GOV
Budgetomvang:	€ 54.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 54.000
Structureel:	I (2021 en 2022)
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Nee
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Nee

FINANCIEEL TECHNISCH

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

In de begroting is rekening gehouden met een afloop van ambtelijke inzet op grondexploitaties. In lijn met de fasering is minder afbouwen mogelijk.

Dit is een technische maatregel (mogelijk voor 2021 en 2022).

Ombuiging U:	**Budget bestuurlijke integriteit niet structureel maar periodiek opvoeren**

Taakveld:	0.1 Bestuur
Portefeuillehouder:	Aart-Jan Moerkerke
Team:	BB
Budgetomvang:	€ 8.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 8.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Nee
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Ja (bestuur)

MEER BEGROTINGSRISICO

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Budget wordt niet structureel gebruikt. Eens per twee jaren behoefte aan behandeling onderwerp integriteit in college. College moet aantonen actief met integriteit bezig te zijn.

Ombuiging V: Versoberen zakelijke en niet-zakelijke maaltijden college of budget bijstellen

Taakveld:	0.1 Bestuur
Portefeuillehouder:	Aart-Jan Moerkerke
Team:	BB
Budgetomvang:	€ 16.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 4.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Nee
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Ja (bestuur)

MEER BEGROTINGSRISICO

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Realistisch op basis van besteding afgelopen jaren.

Ombuiging W: **Verlagen budget kabinetszaken**

Taakveld:	0.1 Bestuur
Portefeuillehouder:	Aart-Jan Moerkerke
Team:	BB
Budgetomvang:	€ 17.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 7.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Nee
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Ja (bestuur)

MEER BEGROTINGSRISICO

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Realistisch op basis van besteding afgelopen jaren.

Ombuiging X: **Verlagen budget onderzoek art 213a GW**

Taakveld:	0.1 Bestuur
Portefeuillehouder:	Aart-Jan Moerkerke
Team:	BB / Concerncontroller
Budgetomvang:	€ 19.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 9.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Ja
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Ja
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Ja (bestuur)

MEER BEGROTINGSRISICO

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Doelmatigheid heeft continu aandacht in de doorontwikkeling van de organisatie en de interne beheersing. Versobering dwingt tot keuzes. Minder onderzoek kan ten koste gaan van de doelmatigheid van de organisatie.

Ombuiging Y: **Versoberen van het communicatiebudget**

Taakveld:	0.4 Overhead
Portefeuillehouder:	Aart-Jan Moerkerke
Team:	BB
Budgetomvang:	€ 68.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 5.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Nee
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Nee

MEER BEGROTINGSRISICO

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Lijkt realistisch op basis van de uitgaven. Versobering dwingt tot keuzes.

Ombuiging Z: **Verlaging ict budget lokaal**

Taakveld:	0.4 Overhead
Portefeuillehouder:	Aart-Jan Moerkerke
Team:	BB
Budgetomvang:	€ 225.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 25.000
Structureel:	Ja
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Ja
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Nee

MEER BEGROTINGSRISICO

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Het risico is dat onvoldoende budget beschikbaar is voor de ict transitie en ontwikkelingen niet kunnen worden gevolgd. We onderzoeken de mogelijkheden voor uitfasering.

Ombuiging AA:	**Stoppen budget beheer deelnemingen**

Taakveld:	0.5 Treasury
Portefeuillehouder:	Pieter Paans
Team:	Financien
Budgetomvang:	€ 6.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 6.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Nee
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Nee

MEER BEGROTINGSRISICO

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Betreft budget vanwege deelneming bij Fokker. Budgetruimte wordt niet benut.

Ombuiging AB:	**Stelposten inflatie niet verhogen in 2021/2023/2025**

Taakveld:	0.8 Overige baten en lasten
Portefeuillehouder:	Pieter Paans
Team:	Financien
Budgetomvang:	€ 240.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 200.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Ja
Maatschappelijk effect:	Ja
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Nee

MEER BEGROTINGSRISICO

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

In 2021/2023/2025 corrigeren we de geraamde verhoging voor inflatie. Maatschappelijke effect: Subsidies worden in die jaren ook niet gecorrigeerd. Risico dat taakstellingen niet worden gerealiseerd.

Het verschil tussen de budgetomvang en de ombuiging zit in een bedrag van € 40.000 voor gesubsidieerde instellingen. We zijn niet op tijd om dit voor 2021 nog formeel te realiseren.

Ombuiging AC:	**Verlagen budget rampenbestrijding**

Taakveld:	1.1 Crisisbeheersing
Portefeuillehouder:	Aart-Jan Moerkerke
Team:	VVTH
Budgetomvang:	€ 13.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 3.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Nee
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Nee

MEER BEGROTINGSRISICO

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Ombuiging van € 3.000 kan worden gerealiseerd doordat bij het budget sprake is van onderuitputting. Onlangs is als gevolg van regionale afspraken een piketvoertuig aangeschaft. Deze aanschaf met bijbehorende lasten kan uit dit budget worden bekostigd (ook na ombuiging).

Ombuiging AD:	**Tijdelijke huisvesting Lage Waard en deels inzetten als onderzoeksbudget VO scholen**

Taakveld:	4.2 Onderwijs huisvesting
Portefeuillehouder:	Kees de Ruijter
Team:	MO
Budgetomvang:	€ 133.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 33.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Nee
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Ja
Specifieke doelgroep:	Nee

MEER BEGROTINGSRISICO

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

In de begroting zijn net zoals in voorgaande jaren middelen beschikbaar voor tijdelijke huisvesting Lage Waard. Deze middelen zijn komend jaar niet nodig. Wel is budget nodig voor onderzoek. Vanaf 2024 worden deze middelen gebruikt ter dekking van de (toekomstige) kapitaallasten.

Voorstel is de beschrijving van het budget van € 100.000 anders te verwoorden (meer gericht op onderzoek).

Ombuiging AE:	**Herstel vernielingen, minder vergoeding**

Taakveld:	4.2 Onderwijs huisvesting
Portefeuillehouder:	Kees de Ruijter
Team:	MO
Budgetomvang:	€ 25.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 12.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Ja
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Nee

MEER BEGROTINGSRISICO

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Budgetten (4 x) vandalisme. In totaal is in de programmabegroting een bedrag aanwezig van € 25.000. Vandalisme is nooit van te voren in te schatten. Een besparing van circa 50% is mogelijk met het besef dat er een nadeel kan ontstaan in het jaar dat er veel vandalisme heeft plaatsgevonden. Dit is een maatregel die uitgaat van meer op risico begroten.

Ombuiging AF:	**Versoberen onderhoud buitenkunstwerken**

Taakveld:	5.7 Openbaar groen en openluchtrecreatie
Portefeuillehouder:	Corine Verver
Team:	MO
Budgetomvang:	€ 19.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 3.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Ja
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Nee

MEER BEGROTINGSRISICO

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Betreft onderhoud buitenkunstwerk (zie ook http://www.kunstvoorpapendrecht.nl/) en is inclusief leasen "Engelen op de Zuilengalerij". Bij meer op risico gaan zitten is een aframing van € 3.000 acceptabel.

Ombuiging AG:	**Verlagen budget visievorming binnenstedelijke vernieuwing**

Taakveld:	8.2 Grondexploitatie
Portefeuillehouder:	Arno Janssen
Team:	GOV
Budgetomvang:	€ 78.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 13.000
Structureel:	S
Termijn:	Middel
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Ja
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Nee

MEER BEGROTINGSRISICO

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Realistisch op basis van besteding afgelopen jaren. Het budget is nodig in 2020 en 2021 (herontwikkeling Kraaihoek). Daarna is afbouw mogelijk.

Dit betekent iets meer op risico begroten. Om kleine investeringen te doen is dit budget nodig, maar de omvang is niet altijd in te schatten van tevoren.

Ombuiging AH:	**Aanpassen budget Wabo en algemeen bouwbeleid**

Taakveld:	8.3 Wonen en bouwen
Portefeuillehouder:	Arno Janssen
Team:	VVTH
Budgetomvang:	€ 85.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 15.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Ja
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Nee

MEER BEGROTINGSRISICO

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

De ombuiging betreft een reële inschatting van de onderuitputting van het WABO-budget. Het benodigde budget wordt echter bepaald door het aantal aanvragen. Hoe meer aanvragen, hoe meer advieskosten er gemaakt moeten worden. Vooraf is niet in te schatten hoeveel aanvragen er jaarlijks binnen komen. Aframen betekent dat bij veel aanvragen we het budget gaan overschrijden.

Mogelijkheid is meer op risico te gaan zitten en € 15.000 af te ramen.

Ombuiging AI: **Onderuitputting technische automatisering**

Taakveld:	8.3 Wonen en bouwen
Portefeuillehouder:	Arno Janssen
Team:	RO / Beheer
Budgetomvang:	€ 105.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 30.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Ja
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Nee

MEER BEGROTINGSRISICO

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Door onderuitputting te benutten is besparing mogelijk. Wel meer op risico begroten is het gevolg.

Ombuiging AJ:	**Verlagen budgetten basisregistratie, burgerlijke stand, documenten publiekszaken, publieksservice (budget gaat over kosten)**

Taakveld:	0.2 Burgerzaken
Portefeuillehouder:	Corine Verver- van Geesbergen
Team:	DVL
Budgetomvang:	€ 105.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 20.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Ja
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Nee
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Nee

MEER BEGROTINGSRISICO

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Realistisch op basis van besteding afgelopen jaren. Met dit voorstel gaan we wel meer op risico zitten. Daarnaast neemt de flexibiliteit in de uitvoering af, hetgeen een risico is.

Basis+

Ombuiging AK: **Hondenpoep niet meer verwijderen**

Taakveld: 2.1 Verkeer en vervoer

Portefeuillehouder: Arno Janssen

Team: Beheer

Budgetomvang: € 9.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag: € 9.000

Structureel: S

Termijn: Kort

Wettelijke taak: Nee

Realiseerbaar: Ja

Risico's: Ja

Maatschappelijk effect: Ja

Effect op personeel: Nee

Coalitie actieprogramma Nee

Specifieke doelgroep: Nee

BEHEER OPENBARE RUIMTE

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Het gaat om de kosten van de poepzuiger in het centrum, waar we voor A-kwaliteit onderhoud hebben gekozen. Het niet meer opzuigen kan tot klachten leiden.

Ombuiging AL:	**Opleidingsbudget verlagen/ versoberen**

Taakveld:	0.4 Overhead
Portefeuillehouder:	Aart-Jan Moerkerke
Team:	BB
Budgetomvang:	€ 237.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 22.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Ja
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Ja
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Ja (Personeel)

OVERHEAD / ORGANISATIE

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Budget afstemmen op landelijk gemiddelde voor V&O. Gemeenten gaven in 2018 gemiddeld 1,8% van de loonsom uit aan opleidingen (dit was een geringe stijging ten opzichte van het jaar daarvoor). Voor Papendrecht komt dat neer op een budget van € 215.000. Besparing € 237.000 -/- € 215.000 = € 22.000.

Gezien het grote aantal 'verplichte' jaarlijkse opleidingen is de vrije ruimte om via opleidingen goed te investeren in medewerkers beperkter aan het worden. Eerder is gesteld dat een percentage van de loonsom van 2,5% meer mogelijkheden biedt om in deze tijd met een snel veranderende omgeving bij te blijven.

Het risico van het doorvoeren van deze ombuiging is relatief beperkt omdat de ervaring leert dat bij opleidingen sprake is van een realisatiepercentage van circa 90%.

Ombuiging AM:	**Verlagen budget cursussen en opleidingen college**

Taakveld:	0.1 Bestuur
Portefeuillehouder:	Aart-Jan Moerkerke
Team:	BB
Budgetomvang:	€ 40.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 10.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Nee
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Ja (bestuur)

MEER BEGROTINGSRISICO

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Jaar van verkiezingen (2022) grotere budgetbehoefte, andere jaren versoberen.

Ombuiging AN:	**Pagina gemeentenieuws stoppen met of inkrimpen, terug naar wettelijke verplichting**

Taakveld:	0.4 Overhead
Portefeuillehouder:	Aart-Jan Moerkerke
Team:	BB
Budgetomvang:	€ 26.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 6.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Ja
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Nee
Maatschappelijk effect:	Ja
Effect op personeel:	Ja
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Nee

MEER BEGROTINGSRISICO

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Past in overgang naar digitale tijdperk. Mogelijk mist een aantal inwoners zonder digitale toegang informatie. Het in stand houden van de lokale pers is een bestuurlijk aandachtspunt.

We nemen alleen wettelijke meldingen op. Het risico kan zijn dat dit een minder positief effect heeft op de lokale bladen, omdat zij een kostendrager deels missen.

Basis++

Ombuiging AO: **BTW meer doorbelasten naar riolering 2**

Taakveld:	7.2 Riolering
Portefeuillehouder:	Arno Janssen
Team:	Financien
Budgetomvang:	€ 440.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 80.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Ja
Maatschappelijk effect:	Ja
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Ja (eigenaren woningen en niet woningen)

LOKALE LASTEN

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Dit betreft het maximaal verrekenen van de effecten van de invoering van het BTW compensatiefonds. Tot nu toe wordt nog niet alle btw voor 100% meegenomen in de bepaling van het tarief. Totaal is hierdoor € 100.000 niet meegerekend. De eerste € 20.000 BTW toerekening vanuit de basisvariant had geen netto effect op de lasten voor de inwoners. Bovenop die € 20.000 verhogen van de doorberekening van de BTW heeft een effect van circa € 5 per huishouden.

Ombuiging AP: **BTW meer doorbelasten naar afval 2**

Taakveld:	7.3 Afval
Portefeuillehouder:	Arno Janssen
Team:	Beheer
Budgetomvang:	€ 720.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 280.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Nee
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Ja
Maatschappelijk effect:	Ja
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Nee
Specifieke doelgroep:	Ja (Gebruikers en/of eigenaren woningen)

LOKALE LASTEN

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Dit betreft het maximaal verrekenen van de effecten van de invoering van het BTW compensatiefonds. Tot nu toe wordt nog niet alle btw voor 100% meegenomen in de bepaling van het tarief. Totaal is hierdoor € 300.000 niet meegerekend. De eerste € 20.000 BTW toerekening bij de basisvariant had geen netto effect op de lasten voor de inwoners. Bovenop die € 20.000 verhogen van de doorberekening van de BTW heeft een effect van circa € 22 per huishouden.

Ombuiging AQ:	**Leges baseren op maximale rijkstarieven**

Taakveld:	0.2 Burgerzaken
Portefeuillehouder:	Corine Verver
Team:	DVL
Budgetomvang:	€ 230.000

Effect ombuiging:

Ombuigingsbedrag:	€ 10.000
Structureel:	S
Termijn:	Kort
Wettelijke taak:	Ja
Realiseerbaar:	Ja
Risico's:	Nee
Maatschappelijk effect:	Nee
Effect op personeel:	Nee
Coalitie actieprogramma	Thema 10. Financiën
Specifieke doelgroep:	Nee

INKOMSTEN VERHOGEN

Toelichting (op effect, risico's, maatschappelijk gevolg, realiseerbaarheid):

Niet alle leges sluiten aan op het maximum, doordat gerekend is met de inflatiecorrecties, welke door de raad zijn vastgesteld. De leges rijbewijzen sluiten nagenoeg volledig aan op het maximumtarief dat door het Rijk wordt bepaald. Dit is anders bij de reisdocumenten, waarbij de kosten harder zijn gestegen ten opzichte van de gebruikte inflatiecorrecties. De verschillen zijn:

- Paspoort boven 18 jaar : € 6,20
- Paspoort onder 18 jaar : € 2,40
- ID kaart boven 18 jaar : € 6,30
- ID kaart onder 18 jaar : € 0,70

Dit zijn de bedragen waarmee de tarieven worden verhoogd bij deze mogelijkheid.

Bijlage Regelgeving structureel en reëel evenwicht

Toelichting regelgeving
De gemeente heeft de verantwoordelijkheid om een begroting vast te stellen die structureel en reëel in evenwicht is. Bepalend hierbij zijn de richtlijnen vanuit het BBV en het toezichtkader van de provincie.

Reëel evenwicht
Met reëel evenwicht wordt bedoeld dat de geraamde baten en lasten in de begroting en meerjarenraming volledig en realistisch zijn. De gemeente moet zich rekenschap geven van daadwerkelijk te verwachten groei of afname van baten en lasten. Dus het opnemen van stelposten en of taakstellingen die niet concreet genoeg zijn, worden vanuit de provincie gecorrigeerd op het saldo.

Structureel evenwicht
Structureel evenwicht betekent dat structurele lasten gedekt worden door structurele baten. Incidentele lasten mogen worden gedekt door structurele en door incidentele baten. Om vast te kunnen stellen dat sprake is van structureel evenwicht is belangrijk dat inzicht bestaat in welk deel van de baten en lasten incidenteel is en welk structureel.

Structureel of incidenteel?
Voor structurele baten en lasten geldt in het algemeen, dat zij tot nadere besluitvorming voor onbepaalde tijd in de begroting staan (structureel bestaand beleid). Met andere woorden, er is (nog) geen einddatum bekend.

Incidentele baten en lasten betreffen die posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Deze posten zijn tijdelijk c.q. hebben een eindig doel. Met andere woorden, er is een einddatum bekend. Drie of vier jaar opnemen van een raming is daarbij geen harde scheidslijn. Wanneer de einddatum vier of vijf jaar ligt na het voor het eerst opnemen van een post, kan deze post nog steeds aangemerkt worden als incidenteel. Echter, hoe verder de einddatum ligt na (het hulpmiddel van) drie jaar, hoe moeilijker het is aannemelijk te maken dat sprake is van een reële einddatum.

Van een begrotingspost waarvan de einddatum over tien jaar ligt kan moeilijk aannemelijk gemaakt worden dat deze post het begrotingssaldo incidenteel beïnvloedt. Waar de grens precies ligt is moeilijk aan te geven, aangezien het BBV geen scherpe definitie geeft wat structureel of incidenteel is. Het BBV laat ruimte aan de decentrale overheden omdat dit past bij de eigen beoordeling van de lokale omstandigheden (‘principle based’). De gehanteerde uitgangspunten dienen vooraf in beleidsnota’s (bijvoorbeeld de financiële verordening) te zijn vastgelegd. Papendrecht heeft dit (nog) niet expliciet vastgelegd.

Bestemmingsreserve kapitaallasten
Voor de dekking van kapitaallasten kan de raad een bestemmingsreserve kapitaallasten instellen, mits aan de voorwaarden uit de Notitie materiële vaste activa 2017 van de Commissie BBV voor deze bestemmingsreserve is voldaan.

- Een bestemmingsreserve kapitaallasten moet van voldoende omvang zijn om de kapitaallasten gedurende de gehele vastgestelde afschrijvingsperiode aan de reserve te kunnen onttrekken.
- Wanneer het saldo van de bestemmingsreserve minder is dan de boekwaarde van de desbetreffende activa, dan kunnen de kapitaallasten slechts naar rato aan de bestemmingsreserve kapitaallasten worden onttrokken, waarbij de afschrijvingstermijn gelijk moet blijven.
- Als de afschrijvingstermijn wordt gewijzigd, wordt ook de dekking opnieuw berekend.
- De bestemmingsreserve kapitaallasten is gekoppeld aan de betreffende investeringen. Dit houdt in dat wanneer de investering qua fasering anders verloopt, de onttrekking hierop wordt aangepast.
- Rentelasten worden niet vanuit de bestemmingsreserve gedekt.

Inzet surplus binnen de algemene reserve
Onder voorwaarden is het voor gemeenten toegestaan om onttrekkingen aan de algemene reserve ten gunste van de exploitatie te brengen zonder deze mutatie op te nemen op het overzicht van incidentele baten en lasten. Deze bepaling is echter niet ‘de reddingsboei’ om de begroting meerjarig structureel in evenwicht te brengen.

Inzet van de algemene reserve voor een periode van maximaal vier jaar (= termijn begroting + meerjarenraming) kan zonder voorafgaande toestemming van de toezichthouder worden geraamd in de (meerjaren)begroting. Hierbij mag geen sprake zijn van een opschuivende inzet van de algemene reserve. Na afloop van de periode van vier jaar kan niet aansluitend opnieuw besloten worden tot inzet van de algemene reserve. Daarnaast moeten de ingezette middelen worden afgebouwd, zodanig dat na afloop van de periode structurele middelen zijn geraamd om de wegvallende inzet van de algemene reserve te compenseren. Het besluit tot inzet moet expliciet door de raad genomen worden bij voorkeur met een afzonderlijk raadsbesluit. Het verdient echter wel aanbeveling om voor de inzet van de algemene reserve vooraf met de toezichthouder af te stemmen of aan alle voorwaarden wordt voldaan. Inzet van de algemene reserve voor een periode van langer dan vier jaar kan slechts in **uitzonderlijke** gevallen.

Welke voorwaarden gelden voor een juiste toepassing?
- Inzet van de algemene reserve geldt alleen voor het deel dat volgens de toezichthouder geen deel uitmaakt van de benodigde weerstandscapaciteit.
- De risico’s moeten volledig gekwantificeerd en onderbouwd zijn, zodat aantoonbaar is hoe groot het vrij inzetbare bedrag van de algemene reserve is. (Onder niet (volledig) gekwantificeerde risico’s vallen onder andere PM-posten.)
- Het totaalbedrag van het inzetbare deel van de algemene reserve moet bij het besluit tot de inzet aanwezig zijn in de algemene reserve.
- Voor het totaalbedrag van de inzet wordt een afzonderlijke dekkingsreserve gevormd.
- Na het besluit tot inzet kan de jaarlijkse inzet niet meer verhoogd worden. Verlaging of geheel beëindigen van de inzet van de algemene reserve is wel mogelijk.
- Zolang inzet onderdeel uitmaakt van de (meerjaren)begrotingen, dienen alle jaarschijven, waar de inzet van de algemene reserve niet meer opgenomen is, structureel en reëel in evenwicht te zijn.
- Na het vervallen van de inzet van de algemene reserve moet dus sprake zijn van een situatie dat geen noodzaak meer bestaat om incidentele middelen in te zetten om de begroting structureel in evenwicht te brengen.